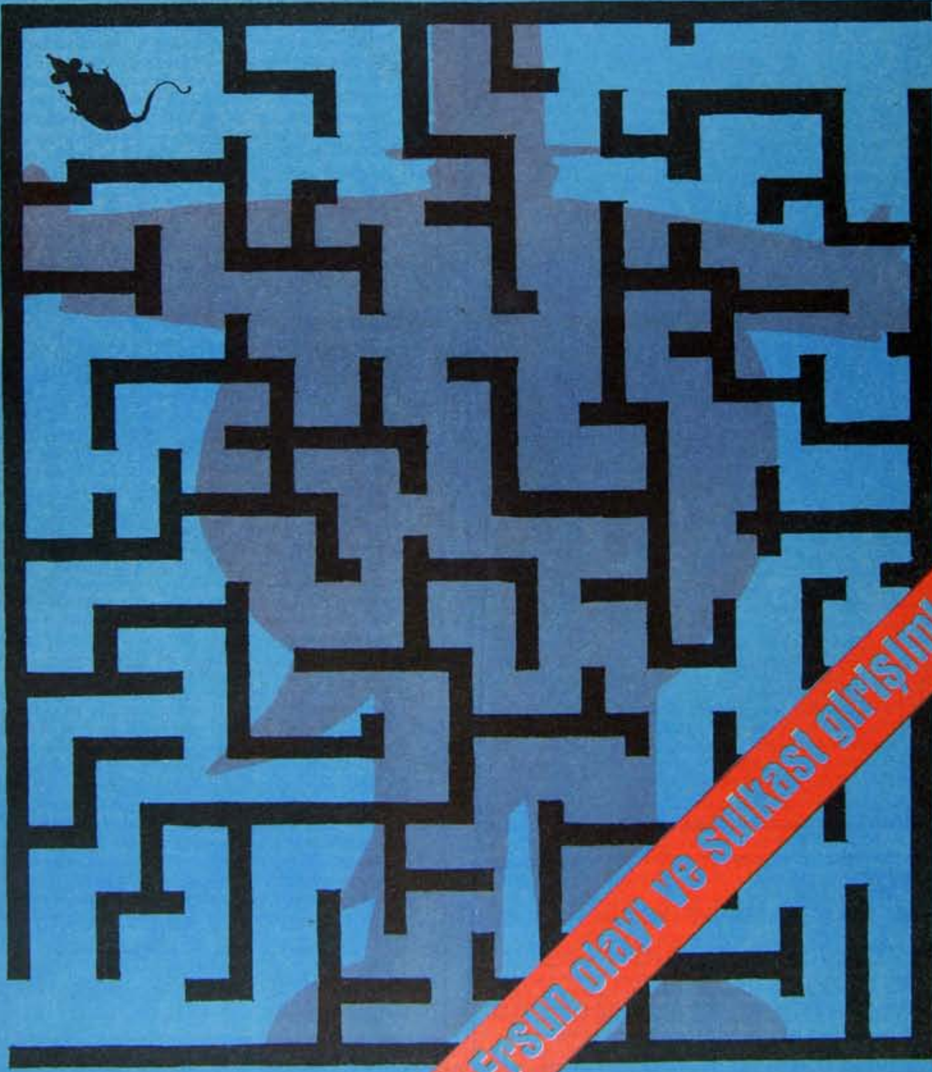
BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ SOSYALİZM İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SIYASI HABER VE YORUM DERGISI - SAYI: 118 - 12 TEMMUZ 1977 FIYATI: 5 TL

YANLIŞLARIN MAHKUMİYETİ

Ersun olayı ve sulkast girişimi

TİP BAŞKANLIK KURULU BİLDİRİSİ

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BAŞKANLIK KURULU 5 TEMMUZ GÜNÜ SON POLİTİK GELİŞMELERİ DEĞERLENDİREN BİR BİLDİRİ YAYINLADI. BU BİLDİRİYİ OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

CHP hükümetinin Millet Meclisinde güven oyu alamamış olmasına rağmen seçim sonucunda en çok oy alan ve Meclislerde en çok sandalyeye sahip olan CHP'nin başkanının hükümeti kurmakla görevlendirilmesi ve kurduğu hükümetin Cumhurbaşkanınca onaylanması demokratik kurallara uygun normal işlemler olmuştur. Ancak, CHP'nin uzlaşma ve dıştan destek konusunda partiler düzeyinde bir anlaşmaya varmadığı halde, "uzlaşıcı" olma iddiasını kanıtlamak üzere, kendi Parti ppogramı, seçim öncesi vaadeleri ve ona oy veren destekleyen kitlelerin özlem ve istekleri doğrultusundan ayrılarak gerilerde bir program hazırlaması, CHP'nin kendi açısından bir talihsizlik olduğu gibi, asıl önemlisi ülkemizdeki demokrasi mücadelesi açısından geri bir adım olmuştur. Bu programın, bundan sonraki alternetiflerde, koalisyon pazarlıklarındagerçekten uzlaşmaya gidilmesi gerektiğinde, üzerinde taviz verilecek temel belge niteliğini alması ve neticede böyle bir alternatifte daha da gerilere kayılması tehlikesi ciddi olasılık olarak belirmiş bulunmaktadır.

YENİ MC Mİ?

Hükümet bunalımının bugünkü aşamasında, hele CHP Genel Başkanının, güven oylaması sonuçlandıktan sonra yaptığı basın toplantısında CHP ve onun paralelinde olanların Millet Meclisinde olmasa bile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde salt çoğunluğa sahip olduklarını belirtmeye özen göstermesinin ve MC liderlerinin yakınlarıyla ilgili yolsuzluk dosyalarının yeniden günün konusu haline getirilmesinin ortaya koyduğu durum, CHP hükümetini reddetmekte birleşen MC liderlerinin herhalde en kısa sürede yeni bir hükümette birleşmeye doğru iteleyecek, yeni bir MC koalisyonu kurulması için ellerinden gelen çabayı göstermelerine yol açacaktır.

DEMOKRATİK ÖZLEMLERE KARŞI

Yalnız bu liderlerin, gruplarına tümüyle kırmızı oy verdirmede sağladıkları başarı, yeni bir MC hükümeti için de grupların aynı bütünsellik içinde tutma başarısını göseterecekleri anlamına gelmez. Halkımızın demokratik özlem ve isteklerine bütünüyle ters düşmenin yanında, MC döneminde çözelmediğinden ertelene ertelene yığılmış ve erken seçime gidilmesine yol açmış ekonomik ve politik iç ve dış sorunları gene aynı MC iktidarının rahatlıkla çözme olanağı bulunmamaktadır. Bu duruma, MC partileri arasındaki uyuşmazlık ve çekişmeler de eklenince, bu partilerin kimi parlamento üyelerinin üç partili yeni bir MC koalisyonuna karşı çıkmaları mümkündür.

Bütün bunlardan dolayı yeni bir hükümetin olumasının oldukça zaman alması ve sonuçta CHP'nin şu veya bu biçimde katılacağı bir hükümetin güven oyu alabilmesi uzak bir olasılık değildir.

Defalarca altını çizerek belirttiğimiz üzere seçim öncesi faşizan tırmanışın önlenmesinde ve demokrasının gelişip güçlendirilmesinde ve hatta buna sıkı sıkıya bağlı olduğu için ülkede yalnızca can güvenliğinin ve asayişin sağlanmasında bile dayanılacak asıl güç kaynağı işçi emekçi halk kitleleridir. Hükümet programının hazırlanışında CHP bu temel gerçeği göz ardı etmiştir. Bunun için de CHP'nin karşısındakilerle pazarlık etme, görüşlerini kabul ettirebilme gücü azalmıştır. Bu tutumunu sürdürmede, büyük sermayeye güvence vermeyi kitlelerin desteğini korumaya yeğlemede israr ederse, CHP' nin sayıca en büyük parti olmasına rağmen, parlamentoda başı çeken değil, karşı gçç!erin peşinde sürüklenen parti durumuna düşmesi kaçınılmazdır.

Türkiye İşçi Partisi'nin ötedenberi ileri sürdüğü ve bu konuda yılmadan uğraş verdiği üzere, ülkede faşizmin geriletilmesi ve demokrasinin geliştirip güçlendirilmesi işçi sınıfı başta olmak üzere tümüyle demokratik toplumsal muhalefetin örgütlendirilerek politika sahnesinde ağırlığını duyurmasından geçmektedir. Bugünkü koşullarda önemi bir kez daha ortaya çıktığı gibi, CHP'yi demokratik çizgide tutabilecek asıl güç de budur.

YÜRÜYÜŞ
HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ ● Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇULHAOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● YÖNETİM: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İSTANBUL BÜROSU: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 Aylık: 100 TL ● Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 ● İLAN KOŞULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL. Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL. İç sayfalarda sütun santimi: 40 TL. Yayın İlanları % 50 indirimlidir. ● BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisleri

Karikatüristimiz Nezih Danyal tatilde olduğundan, karikatürünü yayınlayamıyoruz.

YANLIŞLARIN

YALÇIN KÜÇÜK

Bugün yeni bir MC hükümetinin kurulabilmesi olasılığı, seçim sonrasının ilk sabahına göre, çok daha yüksek. İlk hükümet kurma girişiminde izlenen yol, MC hükümeti kurulabilmesi olasılığını yükseltti. Olasılığın yükselmesi, paniğe ya da şaşkınlığa yol açmamalı. Soğukkanlılıkla, mahkum olan yanlışlardan, yeni ve eski yanlışlardan uzaklaşmaya yol açmalı. Mahkum olan yanlışları tekrarlayarak yeni bir MC hükümetinin kurulmasını önlemek mümkün değil. MC hükümetini düşürmek ya da şu anda olduğu gibi yeniden kurulmasını önlemek, demokratik toplumsal muhalefetin mücadele gündeminin ilk ve değişmez maddesi.

Hükümet kurma girişiminde geride bırakılan ilk deneme ile yalnızca yeni bir MC hükümeti olasılığı yükseltilmedi. İş bununla bitmiyor. İlk denemeden en çok kazançlı çıkan büyük burjuvazi ile iç ve dış sermayenin has siyasal örgütü olan Adalet Partisi. Büyük burjuvazinin ve büyük burjuvazinin has siyasal örgütünün elde ettiği kazançlar sayılamayacak kadar çok. Bunlardan bir bölümü şöyle: Bir kez, Adalet Partisi, özellikle bilinç düzeyi geri yığınlarda büyük sermayenin ve emperyalizmin Türkiye'deki temel siyasal örgütü olma yargısından uzaklaşmanın rahatlığı içine giriyor. İlk denemenin el birliği ile getirdiği en önemli kazançlardan birisi burada yatıyor. Koç, Sabancı, Feyyaz Berker ve diğerleri ile CHP Genel Başkanı bu sonucun elde edilmesinde ellerinden geleni yaptılar. Türkiye'nin namlı işadamlarının hepsi CHP hükümetini desteklediklerini açıklama yarışına girdiler. CHP Genel Başkanı oylamasını sağlayabilmek için her türlü çıkar çevresinin desteğini aldığını ısrarla tekrarlamayı bir "politika" bildi. Dünya emperyalizminin odakları ile Türkiye büyük sermayesinin bütününün CHP hükümetini desteklediğini uzun uzun anlattı. MC partileri ile bunların liderleri ise dünya emperyalizmi ile Türkiye büyük sermayesinin desteklediği bir hükümete güven oyu vermeme mücadelesinin "tadını" çıkardılar. Bundan böyle bilinç düzeyi geri yığınlarda MC partilerinin ve özellikle Adalet Partisi'nin emperyalizmin ve büyük sermayenin has partisi olduğunu anlatmak daha güç olacak. Yanlışlarla dolu ilk deneme, bunu sağladı.

Bunu sağlamış olmak MC hükümetinin kurulması demek değil. MC hükümetinin kurulmasını önlemek için mücadele devam edecek. Denenmeyen ve ilk baştan ciddiyetle denenmesi gereken yolun denenmesi için mücadele edilecek. Denenmesi gereken formülün ne olduğunu seçimlerin kesin sonuçlarının belli olmasından sonra Profesör Mümtaz Soysal, ısrarla, yılmadan ve çok acı bir biçem (üslup) ile yazdı. YÜRÜYÜŞ ise seçimlerden sonra çıkan ilk sayısının "TÜRKİYE'DE YÜRÜYÜŞ" sayfalarında şunları yazdı: "Durum bir yönüyle açıkça şunu gösteriyordu. Büyük ortağı CHP olacak bir koalisyon... AP olamazdı, diğer ortak MHP hiç olamazdı. Geriye MSP kalıyordu. İhtiyaç gösteren eksiklik iki katıyla MSP'de vardı." Ancak YÜRÜYÜŞ, ne olması gerekeni işaret ederken ne olabileceğinin ip uçlarını da vermekten geri kalmadı. Aynı yazıda şunlar da yer aldı: "CHP'nin büyük sermaye cazibesine fazlasıyla uğratıldığı, denge ve kontrolun biteviye tahrip edilmeye çalışıldığı da gözlenmektedir. CHP'nin adeta sistemli bir yanlışlık ve şaşırtılma alanı haline getirilmeye çalışıldığı olanca hatlarıyla gözlenmektedir. İş çevrelerinin CHP ile AP arasında sürdürdüğü ikili rol, sarsıntısını, 'has' parti AP'den çok CHP üzerinde duyurmaktadır."

Duyurdu da. Büyük burjuvazinin ve başta AP olmak üzere MC partilerinin ikinci büyük kazancı burada ortaya çıktı. İlk denemenin yanlışlığını hazırlanan hükümet programının geriliği süsledi. Böyle bir programın yarattığı, başta AP olmak üzere MC partileri için kazancı ve demokratikleşme için tehlikeyi, Türkiye İşçi Partisi'nin Başkanlık Kurulu Bildirisi en açık ve yalın bir biçimde ortaya koydu: "Bu programın, bundan sonraki alternatiflerde, koalisyon pazarlıklarında gerçekten uzlaşmaya gidilmesi gerektiğinde, üzerinde taviz verilecek temel belge niteliğini alması ve neticede böyle bir alternatifte daha daha gerilere kayılması tehlikesi ciddi olasılık olarak belirmiş bulunmaktadır." İlk denemede ortaya çıkan hükümet programı Halk Partisi'nin sağa kayışında önemli ve resmi bir belge niteliği kazandı. Bu belgenin yalnızca koalisyon pazarlıklarında değil iç ve dış sermaye ile doğrudan pazarlıklarda da bir başlangıç noktası olarak kullanılması olasılığı gerçekten yüksek.

Büyük burjuvazinin üçüncü fakat güncel olması bakımından en acil kazancı, cok "saf" ve cüretkar bir biçimde yazıldı. İstanbul Barosu Başkanı ve Cumhuriyet Gazetesi yazarı Orhan Apaydın, güven oylamasından bir gün önce

MAHKUMİYETİ

birinci sayfadan başlayan ve "Namus Sözü" başlığı taşıyan yazısında son derece ilginç, ilginç olduğu kadar da çıkmaz bir yola götüren bir mantık ortaya koydu. AP milletvekillerine mecliste ettikleri yemini ve kendi programlarını hatırlattı. AP milletvekillerinin kendi partilerinin programlarına uymalarının verilmiş bir "namus sözünün" gereği olduğunu ileri sürdü. Sonra da şunları yazdı: "AP milletvekilleri yarınki güven oylamasında ya üyesi oldukların partinin programını seçecekler, ya da liderlerinin Türkeş'le birlikte ülkede faşist bir rejimi yerleştirme isteklerine boyun eğeceklerdir." (Cumhuriyet, 2 Temmuz 1977) Böylece İstanbul Barosu Başkanı ve Cumhuriyet Gazetesi yazarı Orhan Apaydın, CHP hükümeti programının Adalet Partisi programına uygun olarak hazırlandığını yazmış oldu. İş buraya kadar vardırıldı.

Bir partinin "kendi programını'. kendi eliyle uygulamak istemesi son derece normal. Bu ilginç mantık doğru ise, işin başından itibaren yanlış bir yol izlenmiş olduğu ortada. Bir başka partinin bir AP hükümet programı hazırlayarak Adalet Partisi milletvekillerinden güven oyu vermelerini umut etmelerinin saçmalığı da ortada. İzlenen yolun çıkmaz noktalarının ilki burada. Fakat büyük burjuvazinin en önemli kazancı bunun ötesinde. Şurada: CHP, Adalet Partisi programına uygun bir hükümet programı hazırlamada bu denli rahat davranabiliyorsa, bir CHP-AP koalisyonu için ciddi bir itiraz gerekçesi kalıyor mu? Program bakımından bu denli rahat hareket edilebiliyorsa tek itiraz noktası olarak iki partinin liderleri arasındaki "mizaç farkı" mı kalıyor? İki partinin liderleri arasında "kişisel çekişme" mi kalıyor? Vehbi Koç, ilk denemedeki CHP-AP liderleri arasındaki görüşmeden hemen önce "çekişme bitsin, artık" demedi mi?

İlk denemeden sonra CHP-AP koalisyonu için çok önemli bir adım atılmış oluyor. Artık Halk Partisi'nin "'bizim programımız AP'den farklı" demesi ve yaratılan kamu oyunda inandırıcı olabilmesi çok güçleşti. Ancak böyle bir koalisyon için böyle önemli bir kolaylığın sağlanması, bazı güçlükleri de beraberinde getirdi. Uzun süredir izlenen politika ile Demirel, "kendi kamu oyunda" güçlendirildi. Uzun süredir izlenen ve ilk hükümet denemesi ile sürdürülen politika, Demirel'in büyük şansı oldu. Demirel'in istediği zamanda erken seçime gidildi. Seçimlerden AP ve MHP önemli kazançlarla çıktı. İlk denemede "Ecevit yine yanıldı." Böylece Demirel'e ardarda üç "siyasal başarı" hediye edildi. Böyle bir durum bir CHP-AP koalisyonunun en önemli soruna haline gelen "Demirel'in halledilmesi" sorununu güçleştirdi.

İlk denemenin Demirel'e bir "siyasal başarı" hediyesi ile sonuçlanması bazı çevreler ve özellikle demokrasi mücadelesinin yılgınları için yeni "sorular" yarattı. Koçlar, Sabancılar ve diğerleri bu kadar ağırlıklarını koydular da, neden CHP hükümeti güven oyu olamadı? Yoksa, büyük sermaye çevrelerinin bir ağırlıkları yok mu? Sorular, bu türden. Bu tür soruların ortaya çıkması, toplumda mevcut sınıflar ile bu sınıfları temsil eden siyasal örgütler arasındaki ilişkinin son derece mekanik bir biçimde ele alınmasından ileri geliyor. Nasıl işçi sınıfının siyasal örgütü, mevcut olabilecek en ileri sendikal hareket ile özdeş tutulamazsa, büyük sermayenin örgütleri de işveren sendikalarına ve de tekellerin örgütüne eşit sayılamaz. Bu yüzden işçi sınıfının sendikal hareketi ile siyasal hareketini karıştıranların, tam karşıda, büyük sermayenin kendisi ile siyasal örgütü arasında da bir ayrılık araması, bunu bulamayınca da şaşkınlığa düşmesi kaçınılmaz. Şaşkınlığa düşenler ise hazmetmeden ezberledikleri bütün tekerlemeleri derhal reddetme eğilimi gösteriyorlar. Son günlerde de gösterdiler.

İşçi sınıfının siyasal örgütünün görevi ve işlevi, toplumun başka kesitleri içinde de örgütlenip güç kazanmak. Bu örgütlenip güçlenmeye paralel olarak işçi sınıfının, sınıfsal ve siyasal ittifaklarını kurmak. Bunu, ne kadar ilerici olursa olsun, işçi sınıfının sendikal örgütleri yapamaz. Yapmaya kalktığı zaman, kendine düşen sendikal mücadeleyi tehlikeye sokar. İşçi sınıfı mücadelesine bakıp da bunu göremeyenler, görüp de anlayamayanlar, anlayıp da anlamazlıktan gelenler için şimdi yeni bir fırsat çıkmış durumda. Karşılarına baksınlar. Büyük sermayenin "has" siyasal örgütü, büyük sermayenin koyduğu ağırlığa karşı güven oylamasında direnebildi. Direnme gücünü de, doğrudan doğruya ekonomik örgüt ile siyasal örgüt arasındaki ilişkiden aldı. Büyük burjuvazi, siyasal örgüte muhtaç. Sayısı önemli değil. Duruma ve çelişkilerin gelişme düzeyine göre değişir. Ancak siyasal örgüte ihtiyaç değişmez. Çünkü büyük burjuvazi de iktidar olabilmek ve iktidarını sürdürebilmek için ittifaklar yapma zorunda. Kendisi yapamaz. Büyük burjuvazi, siyasal örgüt olmadan iktidarı alamaz. İktidarda kalamaz.

Bu bir. Bundan çıkan ikinci nokta var. Şöyle: Eğer büyük sermaye, her istediğini istediği hızla Adalet Partisi'ne yaptırabilmiş olsa idi 12 Mart Muhtırası vermez ve 12 Mart dönemi başlamazdı. 12 Mart dönemi, Adalet Partisi'nin yaptıklarını daha hızla yapmak için, siyasal ittifakları daraltmamak için yapamadıklarını yapmak için yaşandı. Bu, iki. Üçüncüsü ise çok dar anlamda politik bir nitelik taşıyor. Seçimlerin yapılmasından sonraki bir ay içinde bir parti etiketi ile seçilenlerin bir başka partiye transfler etmelerinin "zorluğunun" anlaşılamamasından ileri geliyor. Koç'un ve Sabancı'nın ve benzerlerinin CHP hükümetini desteklediklerini bu kadar kaba ve hoyratça açıklamalarından ileri geliyor. Transfer olabilecek milletvekillerine transfer için yeterli zaman ve "satılmanın" dışında bir gerekçe bırakmamaktan ileri geliyor. Tüm bu politik beceriksizlikler, güven oyu lehindeki transferleri zorlaştırırken bundan sonra olabilecek tersine transferleri de kolaylaştırıyor. Çünkü "vicdana" ve "namus sözüne" dayalı böylesi bir propaganda "vicdanlarının sesini dinleyerek" tersine bir transfere kalkışacaklara söylenecek bir söz bırakmıyor.

Kuşkusuz bütün bunları salt beceriksizlikle açıklamak da yeterli değil. Bunda Cumhuriyet Halk Partisi'nin, "özgürlük devrimi" yapacağı kabul ve iddia edilen Halk Partisi'nin özgürlük vaad ettiği sınıf ve katmanlardan kendisini çok "özgür" saymasının da rolü büyük. CHP, ilk denemesinde büyük burjuvazinin siyasal çözüm denemesini de kabul etmede kendisini çok özgür hissetti. Bir sermaye partisi olan ve büyük sermaye ile organik bağlara sahip fakat işgörürken çok açgözlü davranan Milli Selamet Partisi'ne karşı iç ve dış büyük sermaye odaklarının tepkisini olduğu gibi kabul etti. Bilinçsiz emekçi yığınların din duygularını sömürerek sermayenin politikasını izleyen bu partinin açmazlarının bir tarafına ağırlığını koydu. Bir sermaye partisi olmasına rağmen bilinçsiz yığınların kutsal inançlarını sömürdüğü için, ancak dini inançları sömürürken el koyduğu kamu kaynaklarının bir bölümünü de bu yığınlar için kullanma ihtiyacını duyan bu partinin bu yanını kullanma ihtiyacını duymadı. İç ve dış sermayenin bu partiye karşı geliştirdiği kampta yerini aldı. Böyle bir almaşığı ciddi olarak deneme zorunluluğunu kabul edecek yerde "AP'siz bir AP koalisyonu" geliştirmeye çalıştı.

Şimdi yakınıyorlar. Cumhurbaşkanı Korutürk, neden CHP hükümeti söz konusu iken Atatürkçülük şartını koyuyor da Demirel hükümeti kurulurken bu şartı ile sürmüyor, diye dertleniyorlar. Yakınmak için gerekçe yok. Tersine bir eleştiri gerekli. CHP, neden hükümet kurma alanını daraltıcı bir şartı bu kadar rahatlıkla kabul ediyor? Bu soru, çok daha verimli. CHP, kendisini çeşitli vaadlerde bulunduğu işçi ve emekçi yığınlardan çok "özgür" hissettiği için bu kadar rahat. CHP, devrimcilik adına her gün demeç veren bir takım örgütlerin teslimiyetçi desteklerinin rahatlığı içinde. Güvensizlik oylamasından sonra bir kamu görevlisi CHP'ne sağlanan bu rahatlığı çok acı bir biçimde dile getirdi: "Her yaptıklarını yuttuk, yine de bir iş yapamadılar."

CHP, Türkiye'nin önemli kurumlarından birisi. Halk Partisi'nin gerçek niteliği ile kütlelerde yaratılan CHP imajı biribirinden çok farklı. Bilimsel sosyalistler, sosyalizm mücadelesinin yanında, kütleleri bu imaja mahkum etmenin mücadelesini veriyorlar. Bu mücadele devam ediyor. Devam edecek. Ancak seçim sonrasının ilk hükümet denemesi, Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketinin, Türkiye bilimsel sosyalistlerinin şimdiye kadar söylediklerini bir kez daha doğruladı. Eğer bir takım demokrat öğeler ve örgütler Halk Partisi ile ilgili olarak bu kadar teslimiyetçi bir tutum izlemiş olmasalardı, her yapılan bu kadar rahatlıkla "yutulmamış" olsa idi, Halk Partisi'nin hükümet programının Adalet Partisi programının aynı olduğu belirtilip bunda siyasal hikmet bulunmuş olmasaydı, Cumhuriyet Halk Partisi "AP'siz bir AP koalisyonu" kurma girişimlerinde bu kadar rahat hareket edemezdi. Bir kez daha ortaya çıktı: Halk Partisi'ne teslim olmak, Halk Partisi'ne de yarar getirmiyor. Bu yüzden seçim sonrasının ilk denemesinin başarısızlıkla sonuçlanmasında yanlışı, CHP kadar ve belki de daha çok Halk Partisi'ne teslim olan sözde Halk Partili olmayanlarda aramak gerek. Asıl öz eleştiriyi yapmaları gerekenler, bunlar. CHP, bunların yanında hala çok daha saygıya değer ve önemli bir orgüt.

Mustafa Ekmekçi, Türkiye'nin en tatlı dilli ve en guvenilir haber kaynaklarına sahip gazetecilerin başında yer alır. Güven oylamasından önce bir çok Adalet Partisi milletvekilinin eşinin "eğer güven oyu vermezsen, boşanırız" dediklerini yazdı. Kaynaklarının güvenilir olduğunda hiç kuşku yok. Ama Adalet Partisi milletvekillerinin hiç birisi güven oyu vermedi. Anlaşılan yakında Ankara'da boşanmalar artacak. Boşanmaların ne kadar çok olduğu yakında görülecek. Fakat şimdiden bir kez daha görülen bir gerçek var: Demokrasi mücadelesi, Halk Partisi'nin tekeline bırakılamayacak kadar ciddi bir iş. Halk Partisi'nin de yapabilecekleri var. Fakat asıl iş, işçi sınıfında ve işçi sınıfı partisinde. Seçim sonrasının ilk denemesi, bunu anlamayanları, bunu anlamak istemeyenleri, bu mücadeleye katılmamak için hergün yeni bir gerekçe bulanları bir kez daha mahkum ediyor.

NOT: Bu yazı, Ecevit'in Demirel'e bir CHP-AP koalisyonu önerdiğinin açıklanmasından önce yazıldı. Bir değişiklik yapmayı gerekli görmedim. Y.K.

Demokratik güçleri büyük görevler bekliyor

MC DURDURULMALIDIR

Önceki haftanın son günü Millet Meclisinden güvenoyu alamayan Ecevit hükümetinin istifasını Cumhurbaşkanı Korutürk'e vermesinden sonra ortaya çıkan gelişmeler, geçtiğimiz hafta yeni bir MC' nin oluşturulması yönüne girmiş görünmektedir.

Millet Meclisi içindeki "vicdan sahibi" kişilere CHP Genel Başkanı ve Başbakan Bülent Ecevit tarafından yapılan çağrı tek bir kişi tarafından itibar görmeyince ortaya şöyle bir tablo çıktı: Evet: 217, red: 229. İki milletvekili oylamada çekimser kalmış, iki üye de Mecliste hazır bulunmamıştı.

Ecevit hükümetinin güvenoyu alamaması, 5 Haziran seçimlerinde demokratik özlemlerini bu partiye oy vererek belirtmiş olan geniş bir çevrede hayal kırıklığıyla, üzüntüyle hatta CHP'ye duyulan küskünlük ve kırgınlıklarla ifade edilmekte gecikmedi.

"VİCDAN" NEREDE?

Tepkinin bir yönü, CHP'den çok özellikle AP'yi ve MSP'yi ilgilendiriyordu. Bu partilerden duyulması beklenen "vicdani" ses sayısının "bir taneye bile" erişememesi hayretle karşılanıyordu.

Üzüntüsünün koyuluğunda CHP'ye kırgınlığını belirten göre, CHP Genel Başkanı güvenoyu alamayacağını bile bile "milleti niçin umutlandırarak" oyalamıştı?...

İfade ediliş sertlikleri bir yana, çoğu kişi hükümetin ilanından güven oylamasına kadar geçen 12 günü CHP kurmaylarının iyi değerlendirdiğini sanmıştı. Yılların politikacısı bir Orhan Eyüboğlu, özellikle bu gibi işlerde yeteneğine inanılan Turan güneş ne yapar eder güveni sağlayacak rakkamı bulurlardı...

Ama sonuç ne olmuştu?...

NİÇİN MSP İLE DEĞİL?

Bir başka görüşe göre de, CHP işin en başında MSP'ye gidecek ve diyecekti ki, "5 Haziran aritmetiği ideal hükümeti, ikimizin ortaklığında görüyor. Var mısın?.."

Bu konuya dinamik bir yaklaşım sağlayan çevreler şunu da ekliyorlardı:

Her şey çok açık belliydi. CHP'nin güvenoyu için aradığı 13 rakkamının iki katı fazlası MSP'de vardı. Eğer politika bir hesap ve kararlılık işi ise CHP bu yolu kesinlikle deneyecek ve sonuca gidecekti.

Aynı konuya pasif yaklaşım kuranlar ise "ama" diyerek ekliyorlardı:

Sayın Cumhurbaşkanı, Ecevit'i görevlendirirken bir mektup vermiş ve mutadım dışında olan bu görevlendirme mektubunda, kurulacak hükümetin muhakkak "Atatürkçü" olması gerektiğini koşul olarak belirtmişti. Bu durumda Ecevit'in yapacağı fazla bir şey olamazdı!...

Hükümet sorunu üzerine belirtilen bu düşünceler, hükümet kurma görevinin AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'e verilmesiyle ve onu izleyen günlerde daha net ve belirgin platformlarda doğruluk ve yanlışlıklar kazandı...

GÖREV MEKTUPLARI

Geçtiğimiz haftanın başında Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün çağrısı üzerine Demirel Çankaya'ya çıkarken hemen herkesin merak ettiği konu şuydu:

Acaba Korutürk, Demirel'e de görevi verirken, eline Ecevit'e verdiği mektubun benzerini tutuşturacak mıydı?...

Bu soru sorulduktan sonra muhtemel cevaplar da veriliyordu:

— Cumhurbaşkanı bu konuda ikili bir uygulama yapamaz. Muhakkak Demirel'e de benzer bir mektup verecektir.

Soruya verilen ikinci cevap ise kendilerinin Demirel'i "iyi" tanıdıklarını ileri süren çevrelerden geliyordu. Bu cevap da şöyleydi:

— Demirel kesinlikle böyle bir mektubu kabul etmez.

Niçin sorusuyla devam eden cevaba şunlar ekleniyordu:

— Çünkü Demirel bu konuda sınırlı bir çerçeveye girmek istemez ve Cumhurbaşkanına şöyle der: Sayın Cumhurbaşkanım, siz yoksa benim kurduğum daha önceki hükümetin Atatürkçü olmadığını mı söylemek istiyorsunuz?..

Bu yolda düşüncelerini açıklayanlar şöyle sürdürüyorlardı:

— Demirel bir hesap adamıdır. Kurabileceği hükümetin Meclis içinde hangi aritmetik bileşime dayanacağını biliyor. Bildiği ile MSP arasındaki derin ilişkiyi de biliyor...

Bu görüşlerin yanlışlığı veya doğruluğu bir yana Cumhurbaşkanı Korutürk, CHP Genel Başkanına verdiği mektubun aynısını Demirel'e vermek gereğini duymadı: AP Genel Başkanını Anayasanın 102. maddesine göre hükümeti kurmakla görevlendirmişti!..

Demirel bu gerçeği gazetecilere açıklarken üzerine basmak gereğini de duymuştu. Demirel'in ayrıntı da olsa (ki herhalde önemli bir ayrıntı olsa gerek) Ecevit'e karşı politik bir başarıyı vurgulamağa çalıştığı gözden kaçmıyordu...

Olaylar böylesine bir açıklık kazanınca kamuoyunda en çok tartışılan konulardan biri ve başlıcası "mektuplar" konusu olmakta gecikmedi.

KÖŞK NE İSTİYOR?

Konu üzerinde çok değişik değerlendirme ve yorumlar yapıldı.

— Acaba köşk, büyük ortağı CHP olacak muhtemel bir MSP koalisyonunu engellemiş miydi?

Kamuoyunda en çok tartışılan konuladan biri olmasına rağmen köşkten bu konuya ilişkin ne bir açıklama ne bir ses çıkmadı...

Hayret ifadeleriyle herkes birbirine soruyordu:

— Bu MSP neyin nesiyse CHP'nin yanına gelince Atatürk düşmanı oluyordu da, AP'nin eksiğini kapatınca niçin Atatürk düşmanı olmuyordu?...

Yorumlar burada da kalmıyordu.

Büyük sermayenin MSP'ye duyduğu allerji gerçek miydi? Gerçekti. Son dört yıla yakın dönemde devlet aygıtı üzerinde duyurduğu ağırlığıyla MSP büyük sermayeye yaka silktirmişti. Şimdi büyük sermaye MSP'nin erimesini, hiç değilse, etki ve alanının daraltılmasını hedeflemiş olabilirdi.

MSP'nin olası bir CHP ortaklığıyla güçleneceği, hiç değilse etkisini sürdürmeğe devam edeceği kuşkusu vardı.

Oysa MSP'nin yeni bir MC ortaklığında geçmişte olduğu gibi kişiliği önemli ölçüde silikleşebilirdi. Duyurduğu mahzurlar ise herhalde CHP'nin yanında olmasından daha tercih edilir ölçüdeydi.

Yorumlar bu noktada düğümlenince Ecevit'in bir konturpiyeye duşurulduğü sonucu çıkıyordu.

TEPKİLER...

Güvenoyu oylamasının olumsuzluğu üzerine kızgınlığa kapılan çevreler CHP' ye öfkelerini şöyle dile getiriyorlardı:

— Elbette bu hususların iyi bilinmesi gerekir. Politika bir hesap işidir.

Ve burada kızgınlıklar Demirel'in bu konulardaki "dehası"na işaret ediyordu: Demirel bu işleri iyi biliyordu!..

Yorumlar öyle bir noktaya vardırıldı ki, çoğu kişinin Demirel'e bir alkış tutmadığı kaldı. bir başka [illegible]

Umutsuzluğun karanlığında Demirel'i "dahi" ve "hesap adamı" yapan olay da O'nun ne yapıp edip MC'yi kurma yörüngesine girmesiydi..

ECEVİT VE CHP GRUBU

Gelişmelerden en çok etkilenenlerin başında da Ecevit geliyor olmalıydı.

CHP ortak grubunun geçtiğimiz haftanın Salı günü yaptığı toplantıda konuşan Ecevit, uzun uzun güvenoyu için gerekli sayıyı nasıl bulamadığını anlattı.

Grupta sessiz fakat yaygın biçimde biriken soruya da cevap veriyordu:

"— MSP ile yaptığımız temasta da her olasılık üzerinde durduk. Önce ilk tercihimizi sunduk. Yani izleyeceğimiz

Ersun olayı ve sulkast girişimi

Haziran seçimlerinin son haftasında ortaya çıkartılan Kara Kuvvetleri eski Komutanı Orgeneral Namık Kemal Ersun olayı ile CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'e suikast girişimi "muamma" olma niteliğini koruyor. CHP Hükümeti'nin bakanları, sıtma salgınından mobilya dosyasına kadar birçok konuyu tekrar tekrar açıklamalarına karşın Ersun Olayı ile suikast girişimine ilişkin hiç bir açıklama yapmamaya özen gösterdiler. Haziranın ilk haftasında her iki olay ile ilgili olarak çok geniş yayın ve spekülasyon yapan tüm basın ise tam bir sessizliğe gömüldü. CHP Hükümette iken her nedense tüm gazeteciler gazetecilikleri unuttular.

YÜRÜYÜŞ, Ersun Olayı ile ilgili bilgileri topladı. Elde edilen bilgilere göre Orgeneral Namık Kemal Ersun'un emekliliğe sevk edilmesi ile "suikast girişimi" arasında hiç bir bağlantı yok. Yine YÜRÜYÜŞ istihbaratına gelen bilgilere göre Ersun'un emekli olması olayı nedeni ile göz altına alınan herhangi bir subay da yok.

Namık Kemal Ersun, kafa yapısı itibariyle "faşizan" bir eğilime sahip bir asker. Bu konuda hiç şüphe yok. Ancak "maddi dünya" ile de ilgisi olmayan bir subay olarak tanınıyor. Türkeş ile ilgisinin örgütsel bir yakınlık olduğu ileri sürülemiyor. Fakat tüm bunlar Ersun'un, Demirel tarafından tutulması için yeterli nedenler değil. Demirel'in Ersun'u tutmamasının nedeni 27 Mayıs'a katılmış olması da değil. Türkeş ile nasıl sarmaş dolaş olduğu biliniyor. Demirel'in "adam beğenme" kriterleri artık besbelli: "Bana sadık mı?" Demirel, bir kamu görevlisini, çeşitli yollarla kendisine bağlamayı adet edinen bir politikacı. İnsanların kafa içlerinden daha çok boş kafaları kendisine bağlamayı tercih ediyor.

Namık Kemal Ersun'un emekliliğe sevk edilmesi, Cumhurbaşkanı Korutürk, Demirel ve Genel Kurmay Başkanı Sancar arasında geliştirildi ve gerçekleştirildi. Ersun, emekliye sevk edilince yerine Birinci Ordu Komutanı Adnan Ersöz'ün getirilmesi gerekiyor. Silahlı Kuvvetlerdeki kanunlara ve teamüllere göre de vekalet görevinin İstanbul'daki Ordu Komutanı Ersöz'e verilmesi zorunlu. Genel Kurmay Başkanı'nın Kara Kuvvetleri Konutanı'na vekalet etmesi, tıpkı Hava Kuvvetleri Komutanlığına bir korgeneralin getirilmesi gibi kanunların ve teamüllerin zorlanması anlamına geliyor. Ancak Demirel, Kara Kuvvetleri Komutanlığına Üçüncü Ordu Komutanı Orgeneral Ali Fethe Esener'i getirmek istediği için şimdiye kadarki uygulamanın dışına çıkılıyor.

Ersun'un emekliliğe sevkinin "zamanlamasını" Demirel çok iyi ayarladı. "Suikast mektubu" emeklilik işleminin hemen ardından geldi. Ucuz habercilişe ve yorumculuğa alışan basın derhal bu iki olayı birleştirdi. YÜRÜYÜŞ istihbaratının elde ettiği bilgilere göre Demirel'in bu "ihbar" mektubundan önce CHP Genel Merkezinde "Bazı bilgiler" mevcut idi. CHP Genel Merkezi, bu bilgilere göre Demirel'in "ihbar mektubundan" önce bazı temas ve girişimlerde bulundu. CHP Genel Merkezi, bu girişimlerde bulunurken gelen Demirel'in "ihbar mektubunu", seçim kampanyasının son günlerinde önemli bir koz olarak kullanmayı düşündü. Daha önce "ben Allende olmayacağım" demiş olan CHP Genel Başkanı'nın bu sözleri bilinç üstüne çıktı. Ayakları havada olan bazı çevrelerde derhal bir "Allende Kompleksi" yaratıldı. Seçim sonuçları, bu kozun ancak İstanbul ve Ankara gibi kentlerde etkili olabildiğini gösterdi. Fakat CHP Genel Merkezi'nin tutumu, Demirel'in Orgeneral Ali Fethi Esener'deki kararlılığını artırdı.

YÜRÜYÜŞ istihbaratının elde ettiği bilgilerin yazılabilecek olan özeti bu kadar. CHP, hâlâ hükümette. Her iki konuda da açıklama yapma hükümete düşüyor.

tutum, benimseyeceğimiz program üzerinde anlaşarak ve Meclis Başkanlık Divanında görev bölümü yaparak bizi dışarıdan bir süre için destekleyip desteklemeyeceklerini, hiç değilse gruplarını bu yönde serbest bırakıp bırakmayacaklarını sorduk. Buna kesin "hayır" cevabını aldık..."

Ecevit, MSP Genel Başkanına bundan sonra da şöyle bir teklif yaptığını anlattı:

"— Ondan sonra eğer yetkili organımız bir koalisyon girişiminde bulunmak için bana yetki verirse, bunu düşünürler mi, diye kendilerine sordum. MSP'nin sayın lideri o aşamada bunu da kabul edemeyeceklerini, ilerdeki aşamalar için bu olanağı kapalı tutmadığını fakat ilk aşamada bunu da, kesinlikle kabul edemeyeceğini bildirdi..."

Ecevit ekliyordu:

"— O halde arkadaşlarımın içinde en küçük bir kuşku kalmaması için söylüyorum. MSP ile temasımızda, üzerinde durabileceğimiz bütün olasılıkları denemiş bulunuyoruz..."

SESSİZLİK VE SORULAR

CHP Genel Başkanının böyle söylemesine rağmen grupta mevcut kuşku dağılmıyordu. Kaldı ki, CHP'liler MSP'ye karşı parti politikasının "kuşku" üzerine oturtulduğunu bizzat genel başkanlarının ağzından duyuyorlardı...

Erbakan'ın "kuşku" duyması doğal değil miydi?

CHP'nin tek başına hükümet olmak için MSP'ye hatta AP'ye kanca attığı o günlerde ayyuka çıkmamış mıydı? Böyle bir iklimde MSP'den CHP'ye "dışarıdan destek olması" önerisi ne anlama gelmekteydi?...

Kaldı ki, MSP'liler günlerdir CHP'nin bu politikasını eleştirmiyorlar mıydı?

MSP'lilerin CHP'ye duyduğu kuşku, 1974 yılının başlarında kurulan ve 7,5 ay süren hükümet hatırasına dayanıyordu. Ve şöyle düğümleniyordu:

— Bu CHP ya bizi geneyarı yolda korsa?...

CHP Genel Başkanı, grubundaki havayı bu sözlerle dağıtamamış olacaktı ki, konuşmasının daha sonraki bölümünde CHP'nin başarıları üzerinde durmak gereğini duydu. CHP oylarını yüzde 27' den yüzde 33'e, sonra 4 yıldan daha az bir sürede bu yüzde 33'den yüzde 41'in üzerine yükseltmemiş miydi?...

Ecevit'in söyledikleri harfi harfine doğruydu. Ancak bu başarı, zihinlerdeki şu soruyu silmeye yetmeyecekti:

— Tamam biz çok başarılıyız ama adam 149'la MC'yi kuruyor ve ülkeye kan kusturuyor. Sonra da 189'la yeni MC girişimlerine rahatça geçiyor. Ya biz? 189 la ancak 7,5 ay iktidar olabiliyoruz, şimdi de, 213'le muhalefet yollarına revan oluyoruz...

"TEŞKİLAT" NE DER?

Bunlar CHP Grubunda açık açık dile getirilmiyordu ama zihinlerin bu sorularla dopdolu olduğu da bir gerçekti...

İşin bir de "teşkilat" yanı vardı.

Bu işe teşkilat ne diyecekti. Daha üç hafta önce Ankara'ya doğru mazbatalarını ceplerine yerleştirirlerken kendilerine "Hükümet olmadan geri gelmeyin" denmemiş miydi?...

Şimdi teşkilata olayı nasıl ve hangi makul anlatımlarla kabul ettirebilecekler di?...

Bir derin sessizliğin ardında sorular yeni sorularla büyüyordu.

Sessizlikten en fazla merkez yöneticilerin endişeli oldukları da gizlenemiyordu. Genel Başkan Bülent Ecevit'in Başbakanlıkta Deniz Baykal ile görüşmeler yaptığı hatta bazı kereler Başbakanlık koridorlarında yanyana konuşur halde görünmeleri merkez yöneticileri açısından yorumlarla doluydu...

MERKEZİN MÜSEKKİNİ!...

Bu tabloda haftanın ortalarına doğru merkez yöneticileri gruba şöyle bir taktikten söz ettiler: MC kurulsa da endişe edilecek bir şey yok. Kısa bir zaman sonra hem AP'den hem MSP'den transferler yapılacak ve ergeç tek başına iktidar olunacaktı!...

MC'den bir an önce kurtulunması gerektiği tüm seçim dönemi boyunca işlenmiş, hatta bunun için CHP'nin yararına olmasa bile erken seçime gidildiği kamuoyuna duyurulmuş, şimdi de "ya sabır"deniyordu...

Bu anlatımlar bütün cerbezesine rağmen gene sessizlik duvarına çarpıyordu.

12 gün boyunca bir transfer beklentisinin ardından yalnızlık çıkmış şimdi de, sonu nereye varacağı bilinmeyen ufuklar sergileniyordu...

Merkez yöneticileri bu transfer meselelerine öylesine dalmışlardı ki, Genel Yönetim Kurulu'nun bir toplantısında TRT Genel Müdürlüğü sorunu tartışılırken Cem'in genel müdürlüğe getirilmesini savunan Uğur Alacakaptan'a Turan Güneş şu karşılığı vermişti:

"— İsmail Cem bize üç milletvekili transfer edebilecek miydi?..."

Güvenoylaması sonucunun CHP tarafındaki yansıması böyleydi.

Ya diğer taraf?...

MC'YE DOĞRU MU?

Demirel, günlük basının deyimiyle "ayağına geçirdiği topu" hedefe doğru götürmeğe çalışıyordu. MSP Genel Başkanı Erbakan ve diğer kader arkadaşıyla yaptığı görüşmelerde ilke olarak yeni MC'nin oluşturulması görüşü benimsenmişti. Karşılıklı şartların görüşülmediği ilk buluşmalarda yeni bir MC konusunda "mutabakat" hasıl olmuştu...

Yeni bir MC'nin oluşması olasılığı kamuoyunun zihnini meşgul ederken yeni bir gelişme ortaya çıktı.

Nereden bakılırsa bakılsın bir "nezaket"randevusu niteliğindeki Demirel-Ecevit görüşmesinden, CHP'nin AP ile koalisyon önerisi çıktı.

BU NE PERHİZ?...

Geçtiğimiz haftanın Cumagünü yapılan görüşmenin sonunda Ecevit "CHP ile AP'nin demokrasi anlayışlarını birleştirmenin mümkün olduğunu" savunarak bir tarafsız başbakanın başkanlığında CHP ile AP'nin hükümet kurmasını savundu. Buna Demirel yönünden verilen cevap "hayır" oldu.

CHP, hükümet programıyla resmen tescil ettirdiği geri adımlarına bir yenisini ekliyordu. CHP'nin hangi politikayı izlediği ve savunduğu günlük olayların sürükleniş hızında kestirilemiyor, bugünden yarına zik-zak'lı bir gerileyiş izleniyordu...

Yeni bir MC oluşur mu, oluşmaz mı sorularından çok CHP'nin izlediği politikanın gerileyici ivmesi kamuoyunda tartışılan konudur.

TİP BAŞKANLIK KURULU İŞARET EDİYOR

Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu geçtiğimiz haftanın başında yayınladığı bildiride CHP'deki tıkanıklığa işaret ediyor, hükümet programının büyük sermayeye güvence verici politikaların en son halkası olduğuna değinerek şöyle diyordu:

"— CHP'nin karşısındakilerle pazarlık etme, görüşlerini kabul ettirebilme gücü azalmıştır. Bu tutumunu sürdürmede büyük sermayeye güvence vermeyi kitlelerin desteğini korumaya yağlemede ısrar ederse, CHP'nin sayıca en büyük parti olmasına rağmen parlamentoda başı çeken değil, karşı güçlerin peşinde sürüklenen parti durumuna düşmesi kaçınılmazdır..."

Başkanlık Kurulu'nun bu bildirisinden dört gün sonra CHP, AP'ye tarafsız bir başbakanın başkanlığında ortaklık teklifinde bulunacaktı.

Büyük sermayenin öteden beri oluşturmağa çalıştığı AP-CHP koalisyonu önerisi, bundan çok kısa bir zaman önce Ecevit tarafından "olanaksız" olarak nitelenirken şimdi can havliyle sarılınan kurtuluş simidi olmuştu...

DEMOKRATİK GÜÇLERİ BEKLEYEN GÖREVLER

Üç haftalık dönem içinde "tek başına iktidar" umudundan AP ile ortaklık yapacak çıkmaza giren CHP'nin demokratik çizgide tutulabilmesi için Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu Bildirisinde şöyle deniyordu:

"— Türkiye İşçi Partisi'nin öteden beri ileri sürdüğü ve bu konuda yılmadan uğraş verdiği üzere, ülkede faşizmin geriletilmesi ve demokrasinin geliştirilip güçlendirilmesi işçi sınıfı başta olmak üzere tümüyle demokratik toplumsal muhalefetin örgütlendirilerek politika sahnesinde ağırlığını duyurmasından geçmektedir. Bugünkü koşullarda önemi bir kez daha ortaya çıktığı gibi CHP'yi demokratik çizgide tutabilecek asıl güç de budur..."

Türkiye İşçi Partisi 4. İl Temsilciler Toplantısı YÜRÜYÜŞ'ün baskıya hazırlandığı sıralarda, Ankara'da toplanıyor ve önümüzdeki dönemde verilecek bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin, daha güçlü, daha örgütlü dinamiğine şekil veriyordu. Tüm demokratik güçleri önemli görevler bekliyor...

CHP Grubu TARİŞ'e sahip çıktı

İSMAİL ERTAN

CHP Parlamenterleri TARİŞ'e sahip çıktı. CHP parlamenterleri, CHP Hükümeti'nin TARİŞ ile ilgili ilk atamasını ve bundan sonraki kararsız tutumunu CHP Grubunda sert bir biçimde eleştirdi. İlk atamadan sonra yerinden alınan Orhan Daut'un genel müdürlük makamını işgal etmesi ile ilgili olarak CHP hükümetinin ileri sürdüğü gerekçeleri kabul etmedi. Bunun üzerine CHP Hükümeti yeni bir genel müdür tayin etti. Kararlı ve namuslu bir kamu yöneticisi olan İsmail Ertan gitti ve TARİŞ genel müdürlüğü makamına oturdu. CHP Ortak Grubu TARİŞ'e sahip çıktı.

CHP Hükümeti, güven oylamasından önce TARİŞ Genel Müdürlüğü'ne İsmail Hakkı Gürün'ü tayin etti. Gürün, AP eğilimli bir kimse olarak tanınır. Bu atama, CHP hükümetinin kuruluşundaki uzlaşmacı tutuma uygun düştü. Ancak komando besleyicisi eski Genel Müdür Orhan Daut, işgal ettiği makamdan ayrılmamakta direndi. Bu direniş karşısında da CHP Hükümeti'nin atadığı İsmail Hakkı Gürün, "görevi iade etti."

Güven oylamasından sonra yapılan ilk ortak grup toplantısında CHP parlamenterleri, CHP Hükümeti'nin TARİŞ ile ilgili tutumuna sert tepki gösterdiler. Grupta " o adam hala orada duracak mı " sesleri yükseldi. Ticaret Bakanı Müezzinoğlu, ceza kanununun çeşitli maddelerini sayarak izlenen politikayı anlatmaya çalıştı. Fakat CHP Grubunun kanun maddeleri dinlemeye niyeti olmadığı belli oldu. Bütün gerekçelere tek bir cevap verildi: O adam orada duracak mı?"

CHP Grubunun sert ve ödün vermez tepkisi üzerine CHP hükümeti kararlı davranmak gereğini anladı. CHP-MSP Hükümeti zamanında başbakanlık müsteşarlığı yapmış ve Demirel gelince istifasını dayamış olan İsmail Ertan yeni genel müdür olarak görevlendirildi. Ne zaman esnek ve ne zaman kararlı davranmak gerektiğini bilen tecrübeli İsmail Ertan, güven oylaması reddedildikten sonra gitti, genel müdürlük makamına oturdu.

İsmail Hakkı Gürün tayin edildiğinde sesini çıkartmayan Demirel, İsmail Ertan genel müdür olunca tahammülsüzlüğünü gösterdi. Hükümet kurulduğu zaman "bu atamayı değiştireceğini" ilan etti. Demirel'in bu tutumu gayet normal idi. Demirel,ilk başbakan olduğunda Devlet Demir Yolları Genel Müdürü olan İsmail Ertan'dan, bir çok bakan ve yüksek kamu görevlisinin önünde "bu zihniyetle bir başbakanla çalışmam" sözünün işitmişti. CHP Grubu TARİŞ'e sahip çıktı ve TARİŞ, işini bilen bir yöneticiye kavuştu.

SOVYETLER BİRLİĞİ İZLENİMLERİ

Dergimiz yazarlarından Candan Baysan, bir gazeteciler heyeti ile birlikte davetli olarak katıldığı Sovyetler Birliği gezisinden döndü. Arkadaşımız Candan Baysan'ın Sovyetler Birliği ile ilgili yazılarını yakında yayınlamaya başlayacağız.

ÖZÜR

Dergimizin bundan önceki sayısında yer alan "Tekelci Sermaye Örgütü MESS Neyi Amaçlıyor?" başlıklı yazıda, bir yanlışlık sonucu, Maden-İş'in kapsamına girmekle birlikte fiilen grevde olmayan bazı işyerleri de grevde olarak yazılmıştır. Bursa'daki işyerleri de aralarında olmak üzere, bazı büyük işyerlerini de grevde gösteren bu hatayı düzeltir, okuyucularımızdan özür dileriz.

ODTÜ faşist işgal altında

BUGÜN ODTÜ BÜTÜNÜ İLE FAŞİST İŞGAL ALTINDADIR. KAFETERYADAN KÜTÜPHANEYE, GİRİŞ KAPISINDAN YOLLARA KADAR OKULUN BÜTÜN BÖLÜMLERİ ÇEŞİTLİ YURTLARDAN DERLENEN SİLAHLI FAŞİST KOMANDOLARIN İŞGALİ ALTINDADIR. OKULDA, JANDARMALARLA BİRLİKTE, İŞÇİ ADI ALTINDA HASAN TAN TARAFINDAN DEVŞİRİLEN KOMANDOLAR DEVRİYE GEZMEKTEDİRLER.

ODTÜ: İŞGAL KIRILMALIDIR

ODTÜ, tarihinin en karanlık günlerini yaşıyor. Bütün üniversite, faşist komandolar tarafından işgal edilmiş durumda. İdari İlimler ve Mimarlık Fakülteleri de "hademe" adı altında komandoların yerleştirilmesiyle işgal tamamlanmış oldu. ODTÜ'deki işgal, adım adım ve titizlikle uygulanan bir plan çerçevesinde gerçekleştirildi.

İlk aşamada, Hasan Tan'ın rektörlüğe atanması ile, yüksek düzeydeki yöneticilerden alt düzeydeki görevlilere kadar her yere MHP'liler yerleştirildi. Kim olduğu iyiden iyiye belli olan bir kişi üniversiteye genel sekreter olarak atandı. Sicilli komandolar müdür yapıldı. Ülkü Ocaklarına üye komandolara çeşitli memuriyetler verildi.

Hasan Tan'ın üniversiteyi kapatma kararı hakkında Danıştay yürütmeyi durdurma kararı aldığı halde, öğrenciler dört aya yakın bir süredir üniversiteye sokulmuyorlar. Yalnız işçilerin, memurların ve öğretim üyelerinin alındığı üniversiteye, ikinci aşama olarak, yüzlerce faşist komando "işçi" olarak yerleştirildi. Üniversiteye işçi alınırken uygulanması gereken kurallar hiçe sayılarak işe alınan bu faşist sürüsü aylardır ODTÜ'de etrafa dehşet saçıyor. Belirli hiç bir işleri olmayan ve kendilerine ayrılan bir barakada yuvalanan bu sürü, kendilerine emir verildikçe inlerinden çıkıyor ve gruplar halinde marşlar söyleyerek, sloganlar haykırarak rektörlük binasına gidiyorlar. İleri sürüldüğüne göre burada kendilerine, Hasan Tan'ın idari işler genel müdürü yaptığı Ünal Sümer adlı komando tarafından silah dağıtılıyor. Daha sonra da adam dövmek, yaralamak veya öldürmek için üniversiteye dağılıyorlar. İşçi Feramuz Demir'i böyle öldürdüler. İşçilere ve öğretim üyelerine böyle saldırıyorlar.

ODTÜ'de jandarma da var. Jandarmanın görevi can güvenliğini sağlamak olmalı. Gelin görün ki, şimdiye dek jandarma böyle birşey yapmadı. İşçi Feramuz Demir'i öldürenlerin üzerinde tabanca olduğu söylendiği zaman görevli jandarma erleri omuz silktiler ve arkalarını dönüp yürüdüler. Bundan bir dakika sonra da üzerlerinde tabanca olduğu ihbar edilen komandolar işçi Feramuz Demir'i öldürdüler. Katiller bugüne dek "tesbit edilemediler."

ODTÜ kampusunu boydan boya geçen geniş yolda şöyle bir yürürseniz, gölgelik yerlere oturarak "devriye gezen" jandarmaların yanında bazı siviller görürsünüz. Jandarmalarla gayet yakın biçimde sohbet eden, birlikte sigara içen, şakalaşan bu kişiler, Hasan Tan'ın "işçi"leridir. Bu sigara sohbetleri sırasında, 15-20 metre ötede, öğrenciler kan içinde kalıncaya kadar dövülürler, öğretim üyelerine küfür edilir, omut atılır ama bütün bunlar olurken sohbet kesilmez. Kafeteryaya kasiyer olarak yerleştirilen ve "albay" rütbesinde olduğu söylenen bir komando, sürekli olarak, kafeteryada nöbet tutan jandarma erleri ile birliktedir. İçtikleri su ayrı gitmez.

Jandarma'nın tarafsızlığı ve görev anlayışı ile ilgili bir örnek son derece ilgi çekicidir. Üniversite giriş sınavlarının yapılmasından bir gün önce, bazı öğretim üyelerinin bir bildiri yayınlayarak mevcut ortamda ODTÜ'de yapılacak sınavların güvenliğinin kuşkulu olacağını ileri sürmeleri üzerine, üniversiteye giriş sırasında silah "araması" yapılır. Araması yapacak görevlilerin servis otobüslerine binmesiyle birlikte komandolar, öğretim üyelerinin ve diğer memurların gözleri önünde bellerindeki tabancaları çıkarırlar ve yanlarındaki faşistlerin el çantalarına koyarlar. Böylece de arama sonucunda "silah bulunmamış" olur...

Bugün ODTÜ'ye giderseniz, Ülkü Ocakları eski genel başkanı Sami Bal'ı ortalarda görebilirsiniz. Hergün, Site öğrenci yurdunun değişik bir koridoru nöbet tutmak üzere ODTÜ'ye gelmektedir. Bu sürülere komuta eden de Sami Bal'dır. Öğrencilerin içeri sokulmadığı üniversite kapısından bu it sürülerinin nasıl girebildiği sorusuna cevap vermesi gereken de herhalde ODTÜ'de görevli jandarma karakol komutanıdır.

Bugün ODTÜ kitaplığına gidemezsiniz. Girmeye kalkarsanız dayak yersiniz. Kitaplıkta barındırılan Gazi Eğitim ve Yaykur öğrencisi komandolar hergün belirli saatlerde toplantı yaparlar ve dışarıdan telefonla kendilerine verilen emirleri nasıl uygulayacaklarını tartışırlar. Bugün ODTÜ kafeteryasında yemek yemek cesaret ister. Çünkü mehter müziği eşliğinde dayak yeme olasılığı da vardır. Bugün ODTÜ'de can güvenliği yoktur. Akademik ve bilimsel özgürlük yoktur. Bugün ODTÜ'de yalnızca faşist terör vardır.

TARİŞ dezenfekte edilmelidir...

27 Aralık 1975 tarihinde zamanın başbakanı Süleyman Demirel Ticaret Bakanlığı'na zata mahsus bir yazı yazarak Tariş'de yapıldığı söylenen yolsuzlukların soruşturulmasını istedi. Bu isteğinin, yakın arkadaşı Orhan Daut'u bir gün yerinden edeceğinden habersizdi.

Milliyetçi Cephe Hükümeti işbaşına gelince devletçe desteklenmekte olan tarım kooperatiflerinin başına da AP'li yöneticiler getirilmişti. Tariş Genel Müdürlüğü'ne de eski Manisa milletvekili ve Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsaları Birliği Genel Sekreteri Orhan Daut getirildi. MC Koalisyonu Tariş'in yönetimine de yansıdı. Genel Müdür Yardımcılıklarına, MHP militanı olarak bilinen ve 1977 seçimlerinde Ticaret Bakanlığı'ndan ayrıldığı halde kırılan MHP'ne seçim yardımı olarak veren Aydın Tanyel ile Güner Car getirildi. Aydın Tanyel'den beklenen Tariş'e bağlı işyerlerindeki DİSK örgütlenmesini kırarak Tariş'i "Dikensiz Gül bahçesi"ne dönüştürmesiydi. Tanyel görevini başarı ile yaptı. Çiğli'deki İplik fabrikasında Tekstil Sendikası'na üye işçiler dayak ve tehditle MİSK'e üye edildiler. Herkesin dikkati bu olaylar üzerinde olduğu için, kimse İplik Fabrikası inşaatında müteahhitlere usulsüz ödeme yapıldığını farkedemedi. Genel Müdür Yardımcısı Güner Car'dan başka..

DAUT, FAŞİST BESLEMELERİN OMUZLARINDA

Car'ın eline iyi bir koz geçmişti. "Yapılan yolsuzlukları açıklarım" tehdidiyle Pamuk Tarım Satış Kooperatifi Yönetim Kurulu üyeleri sindirildi. Yönetim Kurulu'nun tüm yetkileri fiilen Orhan Daut, Güner Car ve Aydın Tanyel'in eline geçti.

Demirel'in "zata mahsus" yazısı Ziraat Bankası Kooperatifler müfettişlerine ulaştırıldı. Müfettişler 1976'nın Haziran ayında başladıkları soruşturmayı bir yıl sonra tamamlayabildiler. Sonuç 2 Temmuz günü CHP'li Ticaret Bakanı Ziya Müezzinoğlu tarafından açıklandı. Beş ayrı dosyada toplanabilen yolsuzlukların ve usulsüz ödemelerin toplamı 75 milyon lirayı geçmişti... Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde Yahya'dan da açık gözleri vardı.. Müfettişler, görevde bulunmaları soruşturmanın selameti bakımından zararlı olduğunu belirttiği için, Yönetim Kurulu Başkanı Fethi Batur, Üye Ahmet Baban, Osman Gülen ve Erdoğan Şimşek ile Genel Müdür Orhan Daut ve yardımcıları Güner Car ile Aydın Tanyel görevden alındılar. Yerlerine yönetim kurulunun yedek üyeleri atandı. Ancak MC'nin uzantıları bu yağlı kapıyı bırakmaya pek niyetli değillerdi. Daut "Güvenoyu almamış bir hükümetin kararı beni bağlamaz" diyerek komandoları ile birlikte tekrar makamına döndü. CHP'li bakanlar ve milletvekilleri ise şaşkınlık içindeydiler. Bir memur nasıl olur da bakanının emrine karşı gelebilirdi?

Daha sonra, CHP grubunun bastırması ile, hükümet TARİŞ konusunda daha kararlı bir tutum alabildi. Yeni atanan İsmail Ertan, Genel Müdürlük makamına oturdu. Orhan Daut ve yardımcılarıyla beslenme komandoların direnişi bir adım geriledi.

Şimdi Ege'li 80 bin üretici, binlerce işçi ve bütün demokrat güçler bu faşist odağın temizlenmesini istiyor. Üretici köylülerin katkılarıyla kurulmuş TARİŞ'in milyarı aşan zarardan kurtulması ve halkın sahibi olması gereken bu kuruluşun halka karşı bir saldırı üssü olarak kullanılmasının önlenmesi aslında zor da değil. Atılması gereken bir kaç adım daha var. En başta TARİŞ işçileri olmak üzere bu da mutlaka atılacak.

Demokratik güçlere düşen görev

MC'YE HÜKÜMET EDEMEYECEĞİ GÖSTERİLMELİDİR

Yeni bir MC ya da MC oenzeri bir hükümet olasılığı belirmiş görünüyor. Beklenenin, umulanın ve ileri sürülenin tersine, bugün, yeni bir MC olasılığı 6 Haziran'a kıyasla daha yüksek. 6 Haziran'a kıyasla MC bugün daha büyük bir olasılık. Önce, bunun nedenleri üzerinde durmak gerekiyor.

Demokratik güçler faşizm tehlikesinin kaynağını, ona karşı mücadele edecek güçleri ve mücadele yollarını doğru değerlendirmek zorundadırlar. Başta CHP olmak üzere, bazı çevreler, iki buçuk yıl öncesinde de MC olasılığını göremediler. İki buçuk yıl önce, sermayenin gücü küçümsenip, sermaye partileri arasındaki çelişki abartıldığı için MC'nin yaklaşmakta olduğu bir türlü görülemedi. 5 Haziran'dan sonra ise, tersine, sermayenin gücü abartılıp sermaye partileri arasındaki çelişkiler iyiden iyiye önemsenmediği için "Bir daha MC olmaz" denildi. Dün ve bugün, MC tehlikesi bu iki tersdeğerlendirme sonucunda güç kazandı geldi. Nedenleri üzerinde durmak gerekiyor

"CEPHE" OLAYINI KAVRAMAK GEREKİYOR

Nedenler, ancak "Cephe" kavramının anlaşılması ile ortaya çıkabilir. "Cephe" kavramının iki yanını da unutmamak gerekir. Birincisi, "cephe" bir birliği ifade eder. Cepheleşme, partilerin ve güçlerin belirli konularda birliğe ulaştıklarını, belirli asgari müştereklerde anlaştıklarını ifade eder. Ancak aynı kavram, bir de "ayrılık" yönünü içerir. Belirli konularda farklı konumlara sahip kuruluşlar bir cephe içinde bir araya gelebilirler. Arada hiç farklılık olmadan, "cephe"den söz edilemez.

İki buçuk yıl önceki cephe, sermayenin birleşik cephesi idi. CHP, iki buçuk yıl önce, sermayenin bu partilere hükmetme gücünü küçümseyip, sermaye partileri arasındaki çelişkileri abarttığı için cepheleşme olanağına hiç şans tanımadı. Sermayenin o dönemdeki ekonomik-politik hedeflerini, gücünü ve sermaye partilerine hükmetme yeteneğini bilen bir CHP, "MC olmaz, olsa olsa erken seçim olur" demezdi. CHP, MC partilerinin aralarındaki çelişkileri abarttığından, bunların bir araya gelememeleri için kendisi bir çaba göstermedi. Birleşemeyeceklerini sandı, yanıldı.

Bugün tersi oldu. CHP büyük sermaye çevrelerinin gösterdiği desteğin yeteceğine inanarak cephe partileri arasındaki, özellikle MSP ve diğerleri arasındaki çelişkiler üzerinde durmayı, bu çelişkilerden yararlanmayı bütünü ile bir yana bıraktı. Büyük sermayenin desteğini mutlaklaştırarak, MSP'yi en baştan ve bütünü ile bir yana itmekten çekinmedi. Demokratik mücadelenin vazgeçilmez unsurlarından biri olan, karşı güçler arasındaki birliği bozma, faşist güçleri tecrit etme politikasını bir yana itti. MC'nin üç partisi, büyük sermayenin bütün dayatmalarına karşın *politik kadrolar olarak*, CHP'nin tek başına iktidarına karşı direndi. Politik davrandı. CHP ise, büyük sermayenin MSP konusundaki dayatmalarına bütünü ile teslim oldu. Politik niteliğini unutarak, apolitik davrandı. MSP'yi, 6 Haziran'dakinden çok daha fazla karşı tarafın yanına ittiği için, cepheleşme olasılığını artırdı.

YENİ BİR CEPHE NEREYE GİDER?

Önce karşı tarafın bir cephe olduğunu bilmek gerekir. Karşı tarafın cephe olduğu kabul edilirse, bu cepheyi çökertecek araçların bulunması daha da kolaylaşır. Karşı tarafın bir cephe olduğunu anlamak için de önce bu cephenin neye karşı kurulduğunu iyi saptamak gerekir.

Şundan hiç kuşku yok: Büyük sermaye tercihini öncelikle yeni bir cepheden yana değil, bir CHP iktidarından, bu da olmazsa, bir AP-CHP diyaloğundan yana koydu. Ancak şundan da hiç kuşku yok: Büyük sermayenin MC'den yana olmaması hiç bir zaman mutlaklaştırılamaz. Sermaye, ilk tercihi gerçekleşemezse, gerçekleşeni nasıl ve ne amaçla kullanabileceğini çok iyi bilir. Bir an bile tereddüt etmez. Yeni MC kurulursa, en başta görüleceklerden biri bu olacak.

Yeni bir cephe ne yapar? Yeni bir cephenin Türkiye'de faşizmin tırmanışını artık "tırmanma"nın daha fazla sürmesine gerek olmayan bir noktaya getireceği kuşkusuz. Bileşimi ne olursa olsun, yeni bir cephenin Türkiye'yi tırmanışın son halkasına getireceği şimdiden belli. Tırmanışın son halkasını ise, demokratik güçlerin konumu bir yana büyük sermayenin tercihi belirleyecek: Tam boy faşizm, ya da düşen MC'nin ardından kurulacak bir AP-CHP koalisyonu.

Bu noktaya gelmemek gerekir. Bu noktaya gelmemek için kurulacak bir cepheye karşı bugünden en sıkı, en tutarlı biçimde mücadele vermek gerekir. Bunun için de, cephenin karşısında bir başka cephenin olduğunu unutmamak gerekir. Bu cephenin tüm güçlerini, karşıdaki cephenin çözülmesi, dağılması ve hükümet edemeyeceğini görmesi için seferber etmek gerekir.

Bunun için fırsatlardan biri kaçırılmış gözüküyor. Kaçan fırsat şöyle açıklanabilir: "Bağımsızca seçme özgürlügünde olacak işçi sınıfının desteğini parlamentoda aramak yerine sandık başında arayanlar, bırakınız tarihi bir yana halkı topyekun savunma ölçüsüne bile sahip çıkamadılar." (Vedii Bilget, Halk, Demokrasi ve Umutlar, Milliyet 4 Temmuz 1977)

Cumhuriyet Halk Partisi, örgütlenme açısından, eylem birliği açısından gelişmemiş bile olsa, MC'nin karşısında başka bir cephenin yer aldığını, objektif olarak böyle bir cephenin olduğunu görmek zorunda. Gerek seçimlerde, gerekse yeni parlamentoda CHP, MC'nin karşısında "bir tek kendisinin olabileceği" inancında oldu. Ne toplumun çeşitli alanlarında, ne de parlamentoda, diğer demokratik güçlerin, bu arada işçi sınıfının önemini ve katkısını hiç bir zaman göremedi. İşçi sınıfının "katkısına" bir tek 5 Haziran'da, seçim sandığının başında başvurdu.

ESKİ HATALARI AŞMAK İÇİN

Şimdi yeni MC karşısında, eski hataları yenilememek için · iki gerçeği (son günlerin deyimiyle) "içe sindirmek" gerekiyor. Bir: MC'ye karşı mücadele, diğer güçler parlamentoda temsil edilsin edilmesin, yalnızca parlamentoya, parlamento içi aritmetiğe bağlı değildir. İki: MC'ye karşı mücadelede, CHP'nin dışında tüm demokratik güçlerin, başta işçi sınıfı olmak üzere, geniş emekçi yığınların direniş ve eylemlerinin küçümsenmemesi, tersine bunlara omuz verilmesi gerekir.

Yeni MC tehlikesine karşı bu gerçeklerin kavranmış olduğu söylenemez. CHP Genel Başkanının son konuşmalarında yeni bir MC'nin "hükümet edemeyeceği"ni yine ve yalnızca "TBMM içi aritmetiğe" bağlamış olması bu konuda iyimser olmayı önlüyor.

Ancak başta işçi sınıfı hareketi olmak üzere tüm demokratik güçlerin yalnızca sözleriyle değil, eylemleriyle de parlamento içi muhalefete bu gerçekleri hatırlatması gerekiyor. Parlamento dışı etkin eylemlerle, direnişler ve gösterilerle MC'ye hükümet edemiyeceği gösterilmelidir. Yine bu eylemlerle MC'nin hükümet edememesinin yalnızca parlamento içi aritmetikle değil, parlamento dışı etkin direnişlerle sağlanabileceği CHP'ye de gösterilmelidir. Buna, CHP'yi yalnızca "tutarlı demokrat çizgide tutabilmek" için değil, özel olarak tutarlı "anti MC" çizgide tutabilmek için de büyük gerek vardır.

DEMOKRATİK GÜÇLER GÖREV BAŞINA

Sosyal demokrasinin klasik ve evrensel bir saplantısından çok söz edildi: Parlamento içi direnişle, parlamento dışı kitle hareketlerini adeta bir bıçakla ayırmak; bunları "hiç bir zamankesişmeyen" iki çizgi olarak görmek. Bu saplantının aşılması gerekiyor. Çünkü MC'nin kendi içinden çökertilmesi, MC'nin hükümet edemiyeceğinin parlamento içindeki tescili, herşeyden önce MC'ye karşı parlamento dışından yönelecek muhalefete bağlı. Bu olmadan MC parlamentoda çökmez. Hükümet edemeyeceğini parlamentoda açıklayacak duruma gelemez.

TIRMANIŞA KARŞI DİRENİŞ

Cepheye karşı direniş gibi, cephenin eylemleri de yalnızca parlamentoya sınırlı değil. Tariş Genel Müdürü, CHP *iktidarına* karşı hangi güçle direnebiliyor? İçişleri Bakanlığında CHP'li bir parlamenter otururken ODTÜ'de faşist işgal nasıl sürebiliyor? Milli Eğitim Bakanlığındaki faşist beslemeler Bakan Üstündağ'a karşı nasıl başkaldırabiliyor?

Bu soruların cevabını bulmak gerekir. Bu soruların cevabı aritmetik eksikliğinde yatmıyor. Bu soruların cevabı, iki buçuk yıllık MC iktidarının, toplumun her alanında giriştiği ve sürdürdüğü tırmanışta yatıyor. Bunun önüne geçmek için gerekli olan adımlar da böylece ortaya çıkıyor: Toplumun her alanında, bütün demokratik güçlerin, MC kalıntılarına karşı, yeni MC tezgahlarına karşı, MC oluşursa da MC'nin hükümet etme girişimlerine karşı ortak ve etkin mücadelesi, başarının temel koşuludur.

Yeni MC'ye karşı "aritmetik eksiklik" başka türlü kapatılamaz.

SERMAYE BA

BUGÜN BASINDA OBJEKTİF OLARAK BİR "IŞBÖLÜMÜ" GÖZE ÇARPIYOR. İLERİCİ BASIN BAZI UMUTLAR VE HEDEFLER YARATIYOR. BUNLAR GERÇEKLEŞMİYOR. GERÇEKLEŞMEYİNCE DEVREYE SERMAYENİN RENKLİ VE ÇOK SATIŞLI DOĞRUDAN BASINI GİRİYOR. ONLAR DA YARATILAN UMUTSUZLUK VE YILGINLIĞI SÖMÜREREK, KİTLELERİN SERMAYENİN İSTEK VE ÖZLEMLERİ DOĞRULTUSUNDA KANALİZE EDİLMEMELERİNİ SAĞLIYORLAR

Sanki, bilinçli ve düzenli bir işbölümü yapılmış. Bir tarafta ilerici basın var. Sürekli olarak gerçekçi olmayan umutlar, hedefler yaratıyor. Özlemleri, sürekli dar çerçeveli hedefler etrafında odaklaştırmaya çalışıyor. Diğer tarafta ise, Hürriyet'i, Günaydın'ı, Milliyet'i ve Tercüman'ı ile sermayenin çok renkli ve çok satışlı "doğrudan" gazeteleri var. Bunlar, ilerici basının yeni "umutlar", yeni "hedef" ler yaratmasını bekliyorlar. Ellerini ovuşturarak bekliyorlar. Pusuda bekliyorlar. Sermayenin özlemleri doğrultusunda kamuoyunu oluşturmak ve etkilemek için, ilerici basının yarattığı fos imajların çökeceği anı bekliyorlar. Bu an geldiğinde ise manşetleri, yorumları ve renkli fotoğrafları ile bastırıyorlar. Kitlelerdeki yılgınlığı, bezginliği ve "ehveni şer"e razı olma psikolojisini pekiştirmek için çaba gösteriyorlar.

KÜÇÜK BİR OYUN

Yalçın Küçük'ün, Yürüyüş'ün 14 Haziran tarihli 114. sayısında yer alan başyazısında dikkat çekilen bir nokta var. Bugün Türkiye'de, işçi sınıfı da dahil büyük bir kesim, sermayenin çok renkli ve ahenkli gazetelerini okuyorlar. Günaydın, Hürriyet ve Tercüman bunların başında geliyor. Bunları, Milliyet izliyor. En büyük dört gazete, işbölümünde taraflardan birini oluşturuyor. En büyük dört, kendi içinde de bir işbölümü yapmış.

Tercüman dışındaki diğerleri "sola daha yakın" görünüyor. İlerici basının yarattığı imajları ve hedefleri bir süre yorumları ve renkli fotoğrafları ile destekler görünüyorlar. Çok "akılcı" ve "objektif" görünerek, ilerici kesimin beklentilerine aynen katıldıklarını göstermeye çalışıyorlar. CHP'nin tek başına iktidara gelmesinin en "akılcı ve sıhhatli" çözüm olduğunu yazıyorlar. Ecevit hükümetinin güvenoyu almasını "candan istediklerini" yazıyorlar. Diğer tarafta yer alan ilerici basının ileri sürdüğü bu nisbeten dar hedefler doğrultusunda yerlerini almış görünüyorlar.

OLMAYINCA, NE OLUYOR?

Sonra, olmuyor. Koyduğu hedeflerle birlikte, kendi yaratıcı yeteneklerini de güdükleştirmiş görünen ilerici basın, "niçin olmadığına" hiç bir geçerli cevap bulamıyor. Bulması da düşünülemez. Sermayenin renkli basını bu noktada devreye giriyor. Büyük sermayenin yıllardır tezgahlamaya çalıştığı iktidar formüllerini, başarısızlık gerekçelerinin ardından birer birer sıralıyor. Kişileri yılgınlık ve umutsuzlukta birleştirmede başarı da sağlıyorlar.

Örnek vermek gerekir. İlerici basın, CHP' nin güvenoyu alacağı konusunda haber üstüne haber, yorum üstüne yorum yazdı. CHP'nin güvenoyu alınasını istemek başka, bunun için haber uydurmak başka. İlerici basın, haber uydurma yolunu seçti. Eski DP'lilerden, Doğu'lu milletvekillerine kadar binbir haber yazıldı. Sermayenin büyük tirajlı ve renkli basını da buna katıldı. "Doğu'lu milletvekillerine oy verdirmek için Doğu'dan etkili 5 ağanın getirildiği" yazıldı. Aralarında Demirel'in en yakınlarından Necmettin Cevheri'nin de bulunduğu 23 milletvekilinin Ecevit'e güvenoyu vereceğine ilişkin haberler yazıldı. Sermayenin Tokerleri, Arcayürekleri CHP hükümetini canı gönülden istediklerini yazdılar.

Sonra, olmadı. Olmayınca iki şey oldu: İlerici basın hiç bir gerekçe gösteremedi. Daha sonrası için gerçekçi hiç bir hedef gösteremedi. Yeni "hedefler" ve "söylentiler" yaratmak üzere inzivaya çekildi. Ama sermayenin renkli ve ahenkli basını boş durmadı. Hemen saldırıya geçti. Doğru yanlış, Ecevit'in şair kişiliği üzerinde duruldu. Doğru yanlış, Ecevit hükümetinin güvenoyu alamamasının gerekçeleri sıralandı. Sonra iki buçuk yıldır kursaklardan zaman zaman dışarıya çıkarılan büyük hedef için saldırıya geçildi: AP-CHP diyalogu; iki büyük partinin de kendi sağ ve solundan arınarak ortak temel üzerinde birleşmesi...

UMUTSUZLUK NASIL YARATILIR?

Daha somut örnekleri var: İlerici basını okuyarak Ecevit'in güvenoyu alacağına iman eden, alamazsa yeni MC olasılığı karşısında Türkiye'yi terketmek için pasaport muamelelerine başlayan kesimler, Ecevit'in "hesap değil, şiir adamı olmasını" ve CHP'nin "13 hatasını" sermayenin renkli ve ahenkli basınından okuyarak deşarj oldular.

Sermaye basını neler yazdı? Şunları yazdı: "Ecevit fenalık geçirdi"; "Şairin hayal gücü"; "Demirel kazandı"; "Birinci raund Demirel'in" İnsan kendini ilerici basının çizdiği hayal perspektifine şartlandırırsa, ilerici basının yarattığı umut kapılarına bağlarsa, izah ve çözüm yolu olarak sermayenin çok renkli ve ahenkli basınına kapılaıır. Bundan da ötesi var: Sermayenin iki buçuk yıldır tezgahladığı "iki büyük parti arasında diyalog ya da asker" ikilemini, demokrasiye daha yakın bir ehveni şer olarak görmeye başlar. Sermaye basının çizdiği ve ilerici basın tarafından da bilinçsizce desteklenen rota, bundan başka bir şey getirmez.

6 TEMMUZ'DA NE YAZDILAR?

Sermayenin renkli ve ahenkli basınının 6 Temmuz tarihli üretimine yakından göz atmak gerek. Hürriyet'in manşetinde iki "büyük" haber var. Birinci büyük haberin başlığı şöyle: "Pakistan'da Butto dahil, politikacılar tutuklandı." İkinci manşet ise şu: "Ankara hızlı bir gece yaşadı." Altta, Metin Toker ile Cüneyt Arcayürek "göreve" başlamışlar. Toker'in başlığı şu: "CHP AP'siz, AP CHP'siz bu ülkeyi yönetemez."

En renkli gazete olan Dünya'nın en büyük başlığı ise, Pakistan'daki darbeye ilişkin. Onun üzerinde güvenoyu alamayan Ecevit'in saçlarının bir gecede nasıl ağardığı anlatılıyor.

Türkeş, Günaydın aley

Şairin hayal gücü

Politika bir sanatlır. Ama şiir yazma sanatı değildir.. Bunun böyle olmadığını yaşadığımız şu son haftalarda bir kez daha gördük.

Büyük bir içtenlikle hepimiz milletin çoğunluğu dahil, bütün siyasal güçler, içinde bulunduğumuz zor şartlardan kurtulabilmek, bir daha geriye dönmemek için CHP Genel Başkanı Ecevit'in halkoyu önünde yaptığı inandırıcı konuşmalarına ümit bağladık.. Onun güvenoyu almasını istedik. Destek olduk.

Ne diyordu Ecevit, hükümeti kurma çalışmalarına başladığı zaman: "Parlamento düzeyinde bir işbirliğinin kurulacağına inanıyorum. CHP'nin hükümet kurabilmesi, güvenoyu alabilmesi için, parlamentodan 13-14 iyi niyetli ve sağduyu sahibi milletvekilinin çıkacağına inanıyorum..."

Hükümeti kurma görevini üzerine aldığı günden dü- kadar CHP Genel Başkanı ...mudunu ...

dercesine atlamıştır.

Bu sonuç, Ecevit'in ilk ve son hatası değildir. Milletvekili seçimlerinde de sabaha karşı CHP'nin iktidar olduğunu halka açıklamıştı. Hatta Parti Merkezi'nin balkonundan Başbakan (!) olarak onlara hitap etmişti. Sonra sayı 224'e indi ve ertesi gün sandıktan 213 CHP milletvekili çıktı..

Güvenoyunda ise hesaplar 226 üzerinden yapıldı, sonuç hepimizce biliniyor artık: 229 oyla güvensizlik! ...

Türkiye'de böylesine şans bugüne dek hiç bir Başbakan'a verilmemiştir. Gazetelerde boy boy renkli fotoğrafları, her gece birkaç defa televizyon ekranlarında görünmeler, konuşmalar, konuşmalar... Ama dikkat ettinizse hep şairane bir hayal gücünün etkisiyle, asla gerçekçi olmayan bir tutum içinde. Buna rağmen milleti, hatta kendisine görevi veren Cumhurbaşkan...

BİR SÜRE ECEVİTCİLİK YAPAN RENKLİ SERMAYE BASINI SONRA ROTAYI DEĞİŞTİRİP ECEVİT ELEŞTİRMENİ OLDU "ŞAİRİN HAYAL GÜCÜ" BAŞLIKLI YAZI OKUYUCUDAN TEPKİ GÖRDÜ. NECATİ ZİNCİRKIRAN, YAZDIĞI BU ÖTÜRÜ PATRONUNDAN AZAR İŞİTTİ.

Burjuva basınının içinde bulunduğu durum özellik sonrası yayınlarda kendini iyice gösterdi. Bir bölümünün bir yana, CHP'ye destek olmak değil, ona yaltaklanan ve borazanlığı yapan sözde ilerici basın seçim sonuçln ile içine girdi.

Özellikle en baştaı Günaydın grubu gazeteler seçim cari amaçla yalan yanlış vermenin aceleciliği içinde ele Önceden hazırladıkları Ecevit posterlerini seçimin ertesi çok trajlı burjuva basınının organlarının tek düşündükleri daha fazla gazete satabilmekti. "Ulusal çıkarlar, vatan, m arkasında yatan tek amaç kendi çıkarlarıydı.

Bu konuda şampiyonluğu elinde tutan gazete olarak gösterdi. Seçim sonrası Ecevit'in tek başına iktidarını de adamlarının özlemleri doğrultusunda ve bu doğrultunun sı tekliyor gibi görünen bu gazetenin, hükümetin kurulması n diği haberlerden bir tanesi doğru çıkmadı.

HABERLER NASIL OLUŞTURULUYOR

Bu haberlerin doğru çıkması zaten olanaksızdı. Çünk bir haber kaynağından çıkıp gazetenin merkezine ulaşır. O zetesinde haber merkezde tasarlanır, oluşturulur ve bu Gaz rosuna bildirilir. Ankara Bürosu ise merkezin, yani belirli olarak patronların istediği doğrultuda söylentiye dayalı, a doğrulanmasına olanak olmayan uydurma haberleri yine h bul'a, gazetenin merkezine geçer.

Bu tür haberlerin en komiği, Doğu'lu bazı millet ve kuracağı hükümete güvenoyu vereceğine ilişkin haber ol du venoyu almayıp istifa etmesinden sonra tam "ters" doğrult ler ve yapılan yorumlar gazetenin okuyucularını büyük bir cinstendi. "Şairin hayal gücü" başlıklı bir yorum nedeniyle

SINININA DİKKAT!

Günaydın, ayııı gün Ecevit'in başarısızlıklarını vurguluyor. Sermayenin renkli gazetelerinden Tercüman'ın iç sayfalarındaki bir yorum ise daha da ilginç. Başlığı şöyle: "Pakistan'dan bir mesaj: CHP'siz Hükümet Olunur, CHP'siz Hükümet Edilemez". Yazıda anlatılan ise şu: CHP ile AP arasında bir diyalog kurulmazsa, CHP yüce divanda israr ederse, yasama mekanizmasım engellerse, yürütme ile yasama kilitlenir. Pakistan'da da kilitlendi. Sonunda Pakistan'a asker geldi.

İşbölümü, açık olarak ortaya çıkıyor. Anlatılmak istenen açıkça anlatılıyor.

DEMOKRATİK GÜÇLERE DÜŞEN GÖREV

Sermaye basınının işlevini iyi bellemek gerek. Özellikle politik kaos dönemlerinde, bunalım dönemlerinde, sermaye basını "objektif ve akılcı" görünerek, kitlelerdeki hoşnutsuzluğu, çaresizlik duygusunu, büyük sermaye için en uygun kanallara yönlendirmeye çalışır. Bunun için, en başta yaratılan umutsuzluktan, yılgınlıktan yararlanır. Umutsuzluk ve yılgınlık ne ölçüde artarsa, sermaye basınının ve sermayenin çekim gücü o kadar artar.

O halde en başta umutsuzluğun ve yılgınlığın önüne geçmek gerekir. Umutsuzluk ve yılgınlığın önüne geçmek için de sahte ve gerçekçi olmayan umutlar ve hedefler yaratmamak gerekir. Demokrasi mücadelesinin araç ve hedeflerini güdükleştirmemek gerekir. Dün "sosyalizme açılan ileri düzen"e hazırlananlar bugün Türkiye'yi terke hazırlanıyorlarsa, dün "faşist partilerle görüşmem" diyenler bugün "diyalog gereği"nden söz ediyorlarsa, eldeki pusulaları düzeltmek gerekir.

Yılgınlık ve umutsuzluğun panzehiri, en baştan itibaren gerçekçi olmak. En baştan itibaren gerçekçi olabilmek ise, işçi sınıfı hareketinin söylediklerine kulak vermekle mümkün. Bunlara kulak verilmezse, aylık ya da 15 günlük "umut"lara bel bağlanır. Bunların sonucu ise aylık ya da 15 günlük değil, sürekli yılgınlık ve umutsuzluktur.

hine açtığı 100 bin liralık davadan vazgeçti...

e seçim öncesi ve
ilinen seviyesizliği
yıtsız şartsız CHP
ni bir çaresizliğin

sonuçlarını salt ti-
üne rezil oldular.
nü piyasaya süren
şey; daha fazla ve
llet" edebiyatının

Günaydın kendini
tekleyen ya da iş
ında CHP'yi des-
ilişkin olarak ver-

?

i bilinen kuralıyla
sa Günaydın Ga-
tenin Ankara Bü-
bir planın parçası
a hiç bir şekilde
bermiş gibi İstan-

illerinin CHP'nin
Yine Ecevit'in gü-
uda verilen haber-
tepkiye yöneltecek
okuyucuların gün-

lerdir gazeteyi telefon yağmuruna tuttukları ve yüzlerce de mektubun gazeteye geldiği öğrenildi. Okuyuculardan binlercesi ise artık Günaydın almayacaklarını söylüyorlardı. Gazetenin politikasını işadamlarıyla yapılan viskili toplantıların etkisi ve buna paralel olarak kulaktan dolma haberlerle saptayan Genel Yayın Müdürü Necati Zincirkıran'ın yazdığı bu yazı nedeniyle "Amca" lakabı ile anılan Haldun Simavi'den büyük bir zılgıt yediği Babıali'de yaygın bir söylenti halinde.

GÜNAYDIN - MHP YAKINLAŞMASI

Günaydın, MHP ve onun lideri Türkeş ile seçim kampanyası sırasında başlattığı flörtü, şimdi ateşli bir aşka çevirmiş görünüyor. Olur olmaz zamanlarda Türkeş'in boy boy resimleri gazetenin birinci sayfasını süslüyor. Türkeş' in karısının hamile kalmasından, öksürmesine kadar herşey haber oluyor. Türkiye'nin bunca sorununa, öldürülen yüzlerce gençle ilgili haberlere hiç iltifat etmeyen Günaydın, tarafsızlık perdesi arkasında MHP eğilimli gazetelerin yapamıyacağı kadar MHP propagandası yapıyor. Belki bunun bilinçli bir şekilde olmadığını, Günaydın'ın genel tutarsızlığı ve sansasyon merakı nedeniyle olduğunu savunanlar çıkabilir. Bu varsayım Türkeş hemen seçimler sonrası bir yıl önce Günaydın aleyhine açtığı 100 bin liralık tazminat davasından vazgeçmese belki geçerli olabilirdi. Ama MHP'ye yakınlaşan Veb Ofset grubuna karşı Türkeş'in bir karşılığı olarak değerlendirilmesi gereken bu ilginç olay Babıali'nin hangi karanlık emeller peşinde olduğunu gösteriyor.

BASIN VE MHP

Burjuva basınında gözlenen bir başka tehlikeli eğilim ise MHP yerine MSP'nin hedef olarak saptanmış olması. Hemen her gazete kendisine hedef olarak MSP'yi seçmiş, ona yükleniyor. MSP'nin hedef tahtası haline gelmesi MHP'nin işine yarıyor. MHP sürekli olarak "ikinci planda" kalmayı biliyor.

Alpaslan Türkeş'in MC'ye şartı

"Banka ve sigortalar devletleştirilmeli"

SERMAYENİN RENKLİ BASINI İYİDEN İYİYE TÜRKEŞ'E MERAK SARDI. ÖZELLİKLE SEÇİMLERDEN SONRA SAHTE "ANTİ TEKELCİ, ANTİ EMPERYALİST" SLOGANLARLA KLASİK FAŞİZM ROTASINA OTURMAYA BAŞLAYAN MHP VE "BAŞBUĞ" BASININ RENKLİ SAYFALARINDA BOL BOL YER BULUYOR.

Burjuva basınındaki bu belirgin tutumun önceden hazırlanmış bir planın parçası olup olmadığı gerçekten ilgiyle incelenmeye değer. MHP'nin ikinci planda tutulması, yurdun dört bir yanında işlenen cinayetlerden sorumlu tutulmaması, hatta şirin gösterilmesi oldukça anlamlı.

ZOR GÜNLER GELİYOR

Milliyetçi Cephe'nin değişik adlar altında yeniden hortlatılmaya çalışıldığı bugünlerde burjuva basınının nasıl bir tutum takınacağı ilgiyle bekleniyor. Basının halkı yanıltmak, gerçekleri saklamak için şimdiden ne gibi tertipler içinde olduğu bilinmiyor. Ama burjuva basınının ne denli halka karşı olduğunu kitlelere anlatmak önümüzdeki zor günlerde her sosyalistin boynunun borcu olmalı.

ÇAY ÜRETİCİSİNİN ÇİLESİ BİTMİYOR

Taban fiyatlarının açıklanması gereken dönemlerde tarım üreticilerini bir düşünce alır. "Acaba bu yıl emeğimin karşılığını alabilecek miyim, kredi taksitlerimi, borçlarımı ödeyebilecek miyim, bir yıllık geçimimi sağlayabilecek miyim" soruları kafaları işgal eder durur. Bu durum tütün üreticisinde neyse pamuk üreticisinde, pancar üreticisinde, haşhaş üreticisinde ve çay üreticisinde de aynıdır.

Devletin destekleme alımlarında yetersiz kaldığı, ağır davrandığı ve bu nedenle üreticilerin tüccar ve aracı karşısında sürekli olarak ezildiği bilinir. Fakat bu konuda kesinlikle bir tedbir alınmaz. İşte çay üreticisinin kaderi de yıldan yıla hiç değişmeden sürüp gider. Her yıl büyük ümitlerle beklenen taban fiyatları hayal kırıklığına neden olur. Çay fabrikalarının yetersizliği nedeniyle onbinlerce ton çay denize dökülür. Doğal olarak çay işleme fabrikalarındaki sıra yöntemi yoksul üreticiyi koruyacak biçimde olmadığından ezilen, zarara uğrayan ve tefecinin tüccarın eline düşen, yine yoksul üretici olur.

TABAN FİYAT 10 LİRA OLARAK BEKLENİYOR

Bu yıl ÇAYKUR'un 350 bin ton civarında yaş çay alımı yapmaya hazırlandığı bildiriliyor. Geçen yıl 850 kuruş olarak belirlenen yaş çay alım fiyatının bu yıl 10 lira olması isteniyor. Üreticilerin bu bekleyişlerine nasıl bir cevap verileceğini kuşkusuz yeni hükümetin biçimi saptayacak. ÇAYKUR'un bu yıl çay alımları için 3,5 milyar lira kadar ödeme yapması bekleniyor. Bekleniyor ama bu 3.5 milyardan ancak küçük bir bölümünün yoksul üreticinin cebine gireceği de bir gerçek. Bu konuda yapılan bir araştırmaya göre çay için yapılan ödemelerin yüzde 61'inin çay üreticisinin yüzde 85'ine, yüzde 39'unun ise çay üreticisinin ancak yüzde 13'üne dağıtıldığı anlaşılıyor. Böylece destekleme alımlarından kimlerin cebinin dolduğu da açık seçik ortaya çıkıyor.

Bu dengesizliğin gerçek nedeninin büyük çay üreticilerinin 2.5 yaprağın üzerindeki büyük çay yapraklarını ÇAYKUR'a satmalarından ileri geldiği belirtiliyor. Ayrıca çay fabrikalarının kapasitelerinin bölgede üretilen çay yapraklarının tümünü işlemeye yetmediği, çay fabrikalarının sayısının artırılmamasının ise çay üretiminin kısıtlanmak istenmesi ile açıklanabileceği ileri sürülüyor.

50 BİN TON ÇAY İMHA EDİLECEK

İşleme kapasitesinin yetersizliği nedeniyle bu yıl elde edilmesi planlanan 350 bin ton çayın 50 bin tonunun imha edileceği sanılıyor. İmha edilen çayların büyük bir bölümünün yine yoksul üreticilere ait olacağı ise bir gerçek.

Karadeniz Bölgesinin belirli kesimlerinde halkın gelirinin yüzde 84'ünün çay gelirlerinden oluştuğu biliniyor. Bu bölgelerde halkın gelirini artırıcı yeni gelir kolları, üretim dalları geliştirilmediğinden çay üretimi plansız bir biçimde artıyor. Bu ise ÇAYKUR'un işlenemiyeceğini bile bile bu çayları satın alması sonucunu doğuruyor. Bu ise bu kamu kuruluşunu zarara uğratıyor. Geçtiğimiz yıl ÇAYKUR'un zararının 1 milyar lirayı bulduğu açıklandı. Bu yıl da bu zararın azalmıyacağı tam tersi artacağı sanılıyor.

TABAN FİYAT HALA AÇIKLANMADI

Hükümetin kurulamaması buğday üreticisinden sonra çay üreticisini de zor durumda bıraktı. Çay taban fiyatlarının biran önce açıklanmasını isteyen üreticiler geçen zamanın aleyhlerine olduğunu çok iyi biliyorlar.

Çay üreticileri çay destekleme alımlarındaki adaletsizliğin sona ermesini ve ürettikleri çayın gerçek değerini bularak işlenmesini istiyorlar. Bu sağlanmadığı takdirde kendilerine başka iş alanı açılmasını ve insanca bir yaşam düzeyine kavuşmalarını talep ediyorlar. Ama çay üreticilerinin sorunları da diğer yoksul, emekçi halkımızın sorunları ile birlikte çözümlenebilecek. Çay üreticilerinin asıl farkına varmaları gereken işte bu. Onları ezen ne tefeci ne de ÇAYKUR, asıl kendilerini ezen bu sömürü düzenine karşı çıkmaları gerekiyor.

ÇAY ÜRETİCİLERİ DERTLİ..

HALİT NARİN KİME KARŞI SİLAH TAŞIYOR? İŞVERENLERİN KABADAYISI RUHSATSIZ SİLAH TAŞIMAK SUÇUNDAN YAKALANDI

İşçilere karşı acımasız tutumları ile tanınan İşveren Sendikaları Genel Başkanı Halit Narin geçtiğimiz haftanın başlarında İzmir'de Çiğli Havaalanında yapılan genel aramada üzerinde ruhsatsız bir silahla yakalandı. Üzerinde silahla yakalanan Narin önce kendisinin İşveren Sendikaları Genel Başkanı olduğunu, patron olduğunu söyleyip direnmek istediyse de polisler kendisini karakola davet ettiler. Bunun üzerine işçileri sürekli olarak tehdit etmeyi adet haline getiren Halit Narin polislere de kabadayılık etmeye, onları görevlerinden aldırma tehditlerinde bulunmaya kalkışınca polislerden tepki gördü. Bunun üzerine polislere karşı daha da saldırgan bir tavır içine giren işverenlerin bu "gözüpek" temsilcisi polisler tarafından karakolda bir süre misafir edildi.

Menemen Cumhuriyet Savcılığının bildirdiğine göre Narin hakkında ruhsatsız tabanca taşımak suçundan soruşturma açıldı. Fakat Narin tabanca taşıma ruhsatı bulunduğunu iddia etti. Ancak savcılığın yaptığı araştırmaya göre Narin'in üzerinde taşıdığı silahın ruhsatı bulunmadığı ortaya çıktı. Böylece de işverenlerin bu saldırgan temsilcisinin iki tane tabancası olduğu anlaşıldı.

SERMAYENIN KABADAYISI

Menemen İlçe Savcılık yetkilileri Narin hakkında soruşturmanın derinleştirildiğini İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanının taşıdığı silahın ruhsatlı olduğunu kanıtlayamaması durumunda "Ruhsatsız silah taşımak" suçundan mahkemeye verileceğini açıkladılar.

GÖREV'DEN

GÖREV'in 7. sayısı çıktı. "Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm için GÖREV" burjuvaziye, emperyalizme ve faşizme karşı mücadelesini sürdürüyor.

Besleme ajansçılık nasıl olur?

OĞUZ ALİ

Akdeniz Haber Ajansı (Akajans)nda lokavt kaldırılmalıdır!

"Akajans işvereni ya toplu sözleşme düzenini kabul edecektir ya da işyerini kapatacaktır."

"Mücadelemiz taviz tanımıyor."

Böyle diyor TGS İstanbul Şubesinin genç sekreteri Taylan Sorgun ve sözlerine devam ediyor: "Demokrasi ile yönetilen tüm ülkelerde olduğu gibi işçilerin tartışma götürmez haklarını kullanmalarıı muhakkaktır. Sendikal örgütlenme hakkını kullanmak işçilerin en kutsal haklarından birisidir."

Evet. Cağaloğlunda Akajans adındaki işyerinde de işçiler; işçi olmanın, sınıf bilincini taşımanın onuru içinde işverenin tüm baskılarına karşı mücadelelerini sürdürüyor. İşçiler yasal hakları olan sendikal örgütlenme haklarını kullanmak istiyorlar ve TGS'ye üye oluyorlar, bunun üzerine Akajans işvereni 24 Mayıs 1977 tarihinde lokavt ilan ediyor ve 50 işçiyi sokağa atıyor. İşçilerin atılma gerekçeleri olarak da "gereksiz hammadde sarfiyatı", "hırsızlık" gibi gülünç ve acı gerekçeler gösterilmektedir.

İşçilerin yasal sendikal örgütlenme haklarını bu şekilde gözardı edebileceklerini sandılar. Önce "ya sendikadan istifa edersin, ya da seni işten atarun" tehdidini savurdular ama işçileri yıldıramayacaklarını anlayınca da sudan gerekçeler uydurarak 50 işçiyi sokağa attılar. 25 Mayıs 1977 günü Akdeniz Haber Ajansı A.Ş. yönetim kurulu başkanı Uğur Reyhan kamuoyunu yanıltmak için gerçek dışı açıklamalarını TV'de yansıttı. Ve MC TRT'si sendikanın görüşlerini almaksızın "tarafsız'bir şekilde işverenin açıklamasını yayınladı.

TGS ise işverenin yasadışı uygulamalarına karşı İstanbul Cumhuriyet Savcılığı nezdinde yasal girişimlerde bulundu.

BAB-I ALİ ÇATIRDIYOR

İşverenin tüm baskılarına rağmen Akajans işçileri mücadelede kesin kararlılar. Ve Babıali de birşeyi yıkıyorlar. Bundan böyle sözleşmesiz, sigortasız, iş güvencesiz 600-1200 lira ücretle işçi çalıştırmak yok. Ve 50 kararlı işçinin yanında hergün Cağaloğlu'nda yeni elliler katılıyor, diğer gazetelerden, matbaalardan işçiler katılıyor aralarına ve "emeğin onuru. sendikalaşmaktır, direnişiniz mücadelemize ışık tutuyor." diyorlar.

Şimdi bir de Akdeniz Haber Ajansının kuruluşuna bakalım. 1975 yılında halen Akajans'ın Genel Müdürü olan Özcan Ergüder ABD'ye gidiyor, İsdemir işletmeleri için gerekli olan kömürü satın alma komisyonu ile birlikte. Dönüşünde Hürriyet gazetesi Ergüder'in, tesislerini bile görmediği bir Amerikan madencilik şirketi ile anlaşma yaptığını yazıyor; tabii oldukça yüklü bir komisyon karşılığı. Ergüder'in New York ve Washington'da yaptığı diğer temaslar ise bilinmiyor. Aynı yılın sonlarına doğru Akajans projesi zamanın Demirel hükümetinin desteği ve Tercüman gazetesinin sahibi Kemal Ilıcak'ın da aracılığı ile ortaya atılıyor ve büyük paralar harcanarak ajans kuruluyor. Akajans, Türk basını için oldukça yüksek sayılabilecek paralar harcayarak bürolar açıyor. Yabancı ajanslarla bağlantılar kurma girişiminde bulunuyor. Ancak bu girişimleri "pek ciddi" sayılmadığından teklif edilen çok yüksek abone ücretlerine rağmen yabancı ajanslarca kabul edilmiyor. Aslında amaç, haber ajansçılığı değildir. Turizm ve Tanıtma Bakanlığının bütçesine konulan ve Türkiye'nin yabancı ülkelerde tanıtılmasını öngören 10 milyon liralık ödeneğe el konulmasıdır amaç. Bu nedenle Amerika'da bir reklâm ve tanıtma firması ile ilişki kuruluyor ve ön mukavele imzalanıyor. Ancak, Amerikalı firma da Akajans yetkililerini pek ciddi bulmadığından İstanbul'a yöneticilerinden Mr. Hofstatter'i gönderiyor. Bu kişi İstanbul'da çeşitli temaslar yaparak Akajans'ın ne denli ciddi olduğunu araştırıyor. Bundan sonrası karanlık. Akajans'ın Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ödeneğinden kaç para aldığı bilinmiyor. Başka kaynaklardan aldığı paralar da bilinmiyor. Bilinen tek şey, Akajans'ta yöneticilerin kapalı kapılar ardında gazetecilik ve habercilikten başka bir takım uğraşlar peşinde oldukları. Bugün Akajans İstanbul'da iki, üç, İzmir'de de bir gazetenin aboneliği ile yaşamını sürdürüyor. Ancak dört gazetenin ödediği abone parası ile böylesine geniş bir kuruluşa sahip olduğunu iddia eden ve bol paralar harcayan bir haber ajansının yaşatılması olanaksız. Üstelik tüm marifeti cephe liderlerinin verdikleri "özel demeçleri" abonelerine geçmek olan bir ajansın. Suyun kaynağı nerede dersiniz?

AKAJANS'A KARŞI..

AKDENİZ HABER AJANSIYLA İLGİLİ NOTLAR:

1. Ziraat Bankası'nın kuracağı Traktör fabrikasına. ZİRAK'a % 65 hisse ile ortak Bu, Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlandı

2 Ajans, kuruluşundan bir ay sonra TRT'nin abonesi olmasını sağladı Karataş-Reyhan ilişkisinin sonucu ayda 58 bin lira Ajans mukavele hukumlerini sağlayacak bir kuruluşa sahip değil

3 Turizm Bakanlığı'nın katkısı için gosterilen dış burolar atıl, ya da hiç yok Örneğin New-York boş. Bonn'da Fırat Emircan'dan yararlanılmak istendi ama Ajansa ait bir yer yok

Hollanda'daki "sorumlusu" ticaretle uğraşan Şadi Tatlı gözükuyor Londra'da habercilikle ilgisi olmayan Ural Arıç. Viyana'da Bora Karatay var. Paris'te muhabir gibi gözuken İlhami Şükru Polatay Tercüman kadrosundan para alıyor Tek gazeteci sayılabilecek kişi Atina'da Özdemir Kalpakçıoğlu'dur

Bu muhabirlerin çoğunun yabancı dil bilgileri de yetersizdir.

4 Ajansçılık dışında Haluk Dağa ile birlikte Amerikalıların komisyonculuğunu yapan Özcan Ergüder, orada Dağa'nın akrabası Nazmi Dağa'yı muhabir kadrosunda gösterdi.

5 Ajansın ekonomik bültenine yine devlet kuruluşları abone ediliyor. Bankalar ve bakanlıklar

6 Ajans Ankara burosu temsilcilerinden Aydın Erdoğan'ın MSP. Güngör Yordes'in AP ile ilişkileri nedir? Aydın Erdoğan arsa satışları yapmakta mıdır? 1 milyon 600 bin dolarlık teşvik belgesi Sanayi Bakanlığından nasıl sağlandı?

7 Ajans iki ay once sermaye arttırımı yaptı ve 5 milyona çıkardı Şirketin % 76 hissesi Uğur Reyhan'a ait.

8 Tercuman Gazetesinin Anadolu ve Yurtdışındaki büroları Akajans büroları olarak kaydırıldı...

Durmuş Yalçın'dan hesap sorulacak

MC döneminde kanlı saldırılar, yaralamalar ve cinayetler olağan olaylar haline getirildi. Öyle ki bu olaylar gitgide gazetelerin iç sayfalarında yer almaya, bazen de ilerici yayın organlarında bile yer almamaya başladı. Bu, ilerici, demokratik güçler açısından olumsuz bir gelişmeydi kuşkusuz.

MC döneminde, yine kamuoyunun kanıksadığı olaylar haline getirilen bir başka olgu daha vardı: demokratik kitle örgütleri üzerindeki baskılar. Bu konuda en fazla uzmanlaşan kişi de MC'nin Ankara valisi Durmuş Yalçın oldu. O kadar ki 2,5 yıllık MC döneminde Ankara'da vali Yalçın'ın bışırına uğramayan ilerici, demokrat kuruluş kalmadı denilebilir.

Dernek kapatma konusundaki uzmanlığının yanında, belediye ile olan ilişkilerini de çok "gerçekçi" (!) yöntemler kullanarak yürütmesiyle ünlü vali Yalçın, son olarak kumarhane olarak kullanılan birkaç derneğin yanında üç ilerici kuruluşu ve Ülkü Ocaklarının Ankara şubesini kapattırdı. Kapatılan ilerici kuruluşlar TÜSDER ve TÜMAS'ın genel merkezleri ve İşçi Kültür Derneği'nin Ankara Şubesine bağlı Balgat Lokalı.

Burada ilginç olan bir yan var. Valilik ne zaman ilerici kuruluşlar üzerinde bir oyun oynasa, aynı zamanda sermayenin kanlı tezgahlarının uygulayıcısı ülkü ocaklarına da el atılıyor. Fakat bunun ardındaki gerçekler de hemen sırıtıyor.

Önce ilerici kuruluşlar süresiz kapatılırken, ülkü ocakları bir ay'ı geçmeyen süreyle "faaliyetten men ediliyor". Bunun yanında, faşist dernekle rin yalnızca şubeleri kapatılıyor, ama ilerici kuruluşlar genellikle genel merkez düzeyinde "ele alınıyor" ve bu yolla bütün şubelerinin çalışmaları engelleniyor.

Geçtiğimiz günlerde Balgat'taki lokali Ankara Valiliğince kapatılan İşçi Kültür Derneği, işçi ve tüm emekçilerin kültürününü oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmayı amaçlıyor. Dernek kuruluşundan bu yana yaptığı çalışmalar ve ortaya koyduğu ürünlerle bu amacını gerçekleştirmek için önemli adımlar attı. Genel Kurulunda çalışmalarını işçi ve emekçilerin yoğun olarak bulunduğu yörelere götürme kararı aldı. İlk olarak da Ankara'da Balgat Lokali açtı.

İşçi Kültür Derneği'nin Balgat Lokali kurulduğu günden başlayarak çeşitli saldırılara uğradı. Ülkü ocaklı faşistler lokale sekiz kez saldırdılar. Taşladılar, yakmaya çalıştılar, gece içeri girip sloganlar yazdılar, tabelasını söktüler, kurşunladılar. Fakat dernek üyeleri ve Balgat'lı emekçiler bunlardan yılmadılar. Her saldırıdan sonra yöre karakoluna ve Cumhuriyet savcılığına kanıt ve isimlerle bildirildi. Ancak bunlara ilgisiz kalındı. Fakat polis dernekle başka türlü ilgilendi. 11 Haziran günü emniyet Birinci Şube D grubu ekibinden oldukları öğrenilen polisler hiçbir arama emri göstermeden lokali bastılar. Bu baskın sırasında lokalde bulunan kişilerin dernek üyesi oldukları yolunda bir 'kehanette' bulunarak lokali mühürlediler. Dernek yöneticilerinin çeşitli girişimlerine karşın, kapatma gerekçesi henüz valilikten alınamadı.

Kapatılan üç ilerici kuruluş da kapatma kararlarının iptali için Danıştay'a başvuruyorlar. Demokratik haklarının sonuna kadar kullanacaklar.

Bu tür baskıların, kanunsuz davranışların kısa sürede ortadan kalkacağını sanmak hata olur. Bu baskıları etkisizleştirmek ancak kararlı mücadeleyle mümkün. Durmuş Yalçın ve onun gibilerden MC döneminin bütün uygulamalarının hesabını sormakla olur.

Demokratik kuruluşlar baskılara ve yıldırma girişimlerine en iyi ve etkin cevabı örgütlenmelerini hızlandırarak, geliştirip pekiştirerek veriyorlar, verecekler. MC'nin Ankara valisi Durmuş Yalçın'dan da bir gün hesap sorulacak. Zafer demokratik güçlerin olacak.

Sosyal İş'i tasfiye planı

DİSK BİRLEŞTİRME KOMİSYONU KARARI

1- Sosyal-İş Sendikasının, örgütlenmiş başta Osmanlı Bankası işçileri olmak üzere diğer bankalarda çalışan işçilerin üye kaydı BANK-SEN Sendikasına aktarılacaktır. Böylece bu bankalarda çalışan işçiler BANK-SEN'in İl Baş temsilciliği, Bölge Temsilciliği ve Genel Merkez Yönetiminde söz ve karar sahibi olacaklardır.

Bankalarda çalışan Sosyal-İş üyelerinin Bank-Sen'e devir işlemi, DİSK Örgütlenme Dairesinden bir yetkilinin Başkanlığında Bank-Sen ve Sosyal-İş Sendikalarından görevlendirilecek ikişer kişinin katılmasıyla oluşacak 5 kişilik bir heyet tarafından yapılacak ve bu işlem en geç 1 Ağustos 1977 gününe kadar tamamlanacaktır. Üyelerin Bank-Sen üyeliğine geçirilmesi ile görevli heyet iki Sendikadan istediği kadar elemanı bu konuda görevlendirme yetkisine sahip olacaktır.

2- Sosyal-İş Sendikası 7 Ağustos 1977 Pazar günü Genel Kurulunu toplayarak ve gündemine Teknik-İş Sendikası'na katılma maddesi olarak, bu Genel Kurulda Sosyal-İş Sendikası Teknik-İş Sendikasına katılma (iltihak) kararı alacaktır.

3- Sosyal-İş'in Teknik-İş'e katılma kararını takip eden 15 gün içinde devir teslim işleri tamamlanır ve Teknik-İş Sendikasının Yönetim Kurulu toplanarak, DİSK'in daha önceden belirlediği ve gerçekten bu işkolunda işçilere yararlı olacak, işçi sınıfı bilimine inanan DİSK ilkelerine sadık Sosyal-İş'in yönetici ve personeline beceri durumlarını da gözönünde tutarak görev verecektir.

4- Sosyal-İş Sendikasından Teknik-İş'e intikal edecek Şubeler ile aynı yerdeki Teknik-İş Şubeleri DİSK'in onayı ile en geç biraylık süre içinde birleştirilecektir. Bu birleştirmeden doğan şubeler en geç altı ay içinde kongrelerini yapacaktır.

5- Sosyal-İş Sendikasından Teknik-İş Sendikasında görev alanların, DİSK'in oluru olmadan işlerine son verilmeyecektir.

6- Sosyal-İş Sendikasından Bank-Sen'e ve Teknik-İş'e intikal edecek üyelerin, Sosyal-İş'teki üyelik kıdemleri aynen intikal edecektir.

7- Sosyal-İş Sendikası, katılma kongresine, Teknik-İş'e devir teslimde esas alınacak bir bilanço ve hesap raporu sunacaktır. Bu Bilanço ve Hesap Raporunda, Teknik-İş'e intikali gerekli demirbaşlar ve alacak ve borçlardetaylı olarak açıklanacaktır. Bilahare bu Bilanço ve Hesap Raporunda gösterilmiş borçlar dışında çıkacak yeni borçlar, Sosyal-İş Sendikasının iltihaktan önceki sorumlu yöneticileri için suç ve zimmet kaydedilecek ve bunlar hakkında yasal hükümler uygulanacaktır.

Oybirliği ile verdiğimiz yukarıdaki kararın işçi sınıfımıza yararlı olmasını dileriz.

DİSK Birleştirme Komisyonu, 24.6.1977

Başkan	Üye	Üye
Rıza GÜVEN	Celal KÜÇÜK	Fehmi IŞIKLAR

Sosyal-İş ile Teknik-İş'i birleştirmek için kurulan DİSK Birleştirme Komisyonu gerekçeli kararını verdi ve DİSK yürütme kurulunca da onaylanan karar taraflara bildirildi.

Sosyal-İş'in ilerici sendikal hareketin ilkelerini savunmada gösterdiği kararlılık ve bu yolda DİSK içinde verdiği mücadele biliniyor. DİSK üst yönetiminin bu kararlı mücadeleden ne denli çekindiği, Sosyal-İş'in DİSK üyeliğini uzun süre tanımak istemediği de biliniyor.

BU NE TELAŞ; BU NE PERVASIZLIK BU NE KARARLILIK

DİSK üst yönetimi Mayıs 1977'den yani Sosyal-İş'in DİSK üyeliğini tanımak zorunda kaldığı tarihten yaklaşık bir ay sonra birleştirme komisyonunu oluşturdu.

Sosyal-İş'in DİSK üyeliğini tanımada bu denli "kararsız" kalan DİSK üst yönetimi, iş birleştirmeye gelince bir anda hızlanıvardi...

Birleştirme komisyonu, daha çok bir "parçalama komisyonu" gibi karar alıyor. Gerekçe özetle şöyle: Banka işçileri ile büro işçilerinin, ayrı ayrı sendikalarda örgütlenmesi öngörülüyor. Bu doğrultuda da, Yapı-Sen'in isminin, Bank-Sen olarak değiştirilmesi, Gam-Sen'in de, bu sendikayla birleşmesi kararı alınıyor ve bu sendikaya, banka işçilerini örgütleme görevi veriliyor.

İşçi memur ayrımı sorunu da "DİSK'in belirlediği biçimde çözüme kavuştuğunda", banka ve büro işçilerinin aynı sendikada örgütleneceği belirtiliyor.

Oysa, DİSK anatüzüğünün 66. maddesinde,

Yasalarca sendikaların işkolu sayısı her ne biçimde ve sayıda saptanmış olursa olsun işkolu sınıflandırması aşağıdaki gibidir ve onaltıdır" denmekte ve İşkolları Yönetmeliğinin 21 ve 22 no'lu sırasında kayıtlı Büro ve Banka işkollarını aynı görüp bu 16 işkolundan bir tanesi saymaktadır. DİSK Yürütme Kurulu'nun Birleştirme gerekçesi ve kararı birleştirme komisyonuyla DİSK Yürütme Kurulu'nun DİSK "ilkelerine" ve anatüzüğüne ne denli "saygılı "olduğunu göstermektedir...

SOSYAL-İŞ SENDİKASINI PARÇALAMAK İSTİYORLAR

Bu durumda, birleştirme komisyonununun kararına göre Sosyal-İş üyesi banka işçileri, Bank-Sen'e üye olacaklar, kalan üyeleri ile Sosyal-İş ise, Teknik-İş'e iltihak edecektir. Sosyal-İş'in mal varlığı da, Teknik-İş'e bırakılacaktır.

Bundan da anlaşılacağı gibi, Komisyon, hem DİSK anatüzüğüne aykırı, hem de Sosyal-İş üyelerinin söz ve karar sahibi oluşlarını hiçe sayan bir tavır içinde, yıllardan beri ilerici sendikal hareket içinde kararlı ve tutarlı bir mücadele vermiş olan Sosyal-İş'i tasfiyeye ve DİSK'e daha dün üye olmuş işyeri sendikaları içinde eritmeye yönelmiştir.

Bu tavır nereden kaynaklanmaktadır? Sosyal-İş'in birleşme konusundaki gerçekçi ve yapıcı tavrı neden kulak arkası edilmiştir?

Sosyal-İş, Birleştirme Komisyonu'na şu somut öneriyi getirmişti:

"Aidat ödeyen üye sayısı ve mali durumu ile grev ve toplu sözleşme deneyi ve sayısı dikkate alınarak, birleşme, sendikaların güçleri oranında yapılmalıdır. Bu önerilerimizin daha da somutlaştırılıp olgunlaştırılması ve gerçekten tabanıyla birleşerek güçlü bir sendikayı oluşturmak için, komisyonunuz ve DİSK yürütme kurulunca da uygun görülmesi halinde sendikalarımız yönetim kurullarının müştereken görüşmeleri ve birleştirmeyi kolaylaştırma çalışmalarında bulunmalarına da hazır ve açık olduğumuz tüm içtenliğimizle belirtiriz."

Oysa Teknik-İş "Verilecek karara uyacağını" Birleştirme Komisyonuna sözlü olarak belirtmekle yetinmiştir.

Durum açıktır. Oynanan oyun ortadadır. Bu, DİSK üst yönetiminin, Sosyalistlerin yönetiminde bulunan sendikalara karşı giriştiği tasfiye operasyonunun yeni ve diğerlerini de geride bırakacak denli pervasızca tezgahladığı bir halkasıdır. Sosyal-İş'in sınıf mücadelesinde çelikleşmiş üyeleri, tüm bunların bilincinde... Daha da ötesi, DİSK'in bilinçli, öncü işçilerinin yanı sıra, tüm ilerici-demokrat çevreler bu tavır ve uygulamaları kaygı ile izliyorlar.

DİSK ÜST YÖNETİMİ VE "POLİTİKA"SI

Sosyal-İş adı, ancak "parçalama" yada "birleştirme" söz konusu olduğu zaman aklına geliyor DİSK yönetiminin. 8 Temmuz tarihli Politika gazetesinin 3. sayfasındaki bir haber şöyle başlıyor: "İstanbul (THA) DİSK'ten yapılan açıklamaya göre banka ve büro emekçileri DİSK'e bağlı Gamsen, Banksen ve Teknik-İş sendikalarında örgütlenme savaşımını..."

Hesabagöre, Sosyal-İş'in işi tamam. En azından kafalarında böyle bir sorun yok belli ki.. Belli olan bir şey daha var: Bir kaç bin tirajlı bir gazetenin torpili ile ne "sınıf sendikacılığı" yürütülebilir, ne de böylece Sosyal-İş gözden düşürülüp unutturulabilir. Haber şöyle devam ediyor: Teknik-İş Sendikası da... Manisa'daki Bağcılar bankasının 9 şubesinde.."

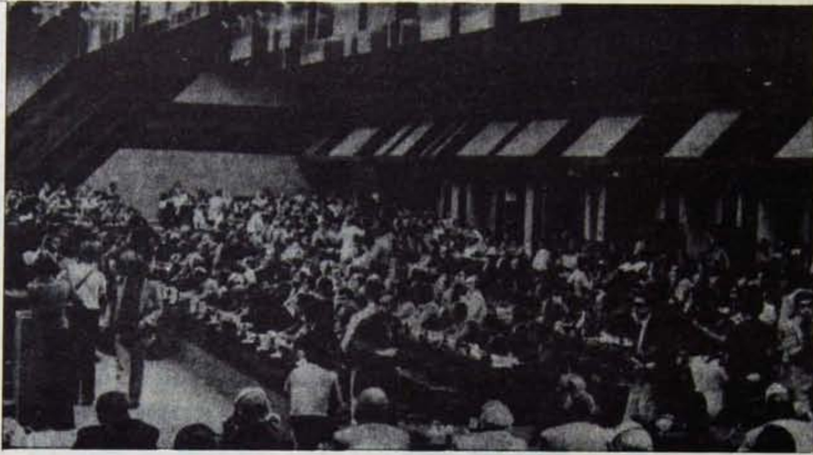
Oysa DİSK birleştirme komisyonunun karar gerekçesinde, banka işçilerinin Bank-Sen'de, büro işçilerinin ise Teknik-İş'te örgütlenmesinin öngörüldüğü ve bunun Yürütme Kurulu kararı olduğu belirtiliyor ve Gamsen'in de Bank-Sen'e katılacağından söz ediliyordu.

Görülüyor ki, DİSK üst yönetiminin "Politika"sı ile üst yönetimin pek birbirinden haberi yok.. Ya da birbirlerine güvenleri yok. DİSK'in gazetesi, DİSK'e ilişkin haberleri Türk Haberler Ajansından alıyor. Ya buna, ne demeli: "İstanbul (THA) DİSK'ten yapılan açıklamaya göre..."

Belgrad'da neler tartışıldı?..

1975 Yılında Helsinki'de imzalanan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği belgesinin daha derin bir içeriğe kavuşturulması ve daha işler hale getirilmesi için Belgrad'da 15 Haziran'da başlayan toplantılar sürüyor. Bu toplantıların amacı, Sonbahar'da yine Belgrad'da yapılacak Dışişleri Bakanları temsilcileri düzeyindeki ana toplantının kesin tarihini, süresini ve gündemini saptamak. 33 Avrupa ülkesiyle Amerika ve Kanada temsilcilerinin katıldığı bu toplantılar, içinde bulunduğumuz günlerde sessiz bir kavga içinde geçiyor..

Sonbahar toplantısının gündemi, tarihi ve süresi için ilk teklifi Ortak Pazar ve Amerika adına İngiltere toplantıya sundu. Teklifte göze çarpan özellik, Sonbahar toplantısında geçmiş uygulamanın bu arada Carter'in ağzında tam bir "Amerikan cikleti" haline gelen Sovyetler'deki insan hakları uygulamasının ayrı bir gündem maddesi olarak görüşülmesi isteğiydi. Sovyetler ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri teklifin bu biçimine şiddetle itiraz ettiler. Geçmiş uygulama ayrı bir gündem maddesi olarak ele alındığı takdirde, bu konuyla ilgili ayrı bir komite kurulacak ve konu burada ağırlıklı biçimde tartışılacaktı.

Sovyetler Birliği, verdiği karşı teklifte, geçmiş uygulama ile geleceğe ilişkin kararların ve tedbirlerin tek bir komitede ele alınmasını istedi... Daha sonra toplantıya 9 tarafsız ve bloksuz ülkenin teklifi sunuldu. Batı teklifine yakın olan ancak daha geniş ve ayrıntılı bir görünüm taşıyan bu teklif de, Sovyetler tarafından soğuk karşılandı.

Toplantının ilk iki haftası tartışmalarla geçti.. Sovyetler'in Batı teklifine karşı gösterdiği tepki, bu ülkenin insan haklarını tartışmaktan kaçındığı biçiminde yorumlandı. Daha doğrusu, Batı haber kaynakları, tartışmalara bu görünümü verdiler. Hatta daha da ileri giderek, Helsinki konferansının gerçekleşmesi için uzun yıllar çaba sarfeden Sovyetler'in artık Avrupa Güvenliğinde ve işbirliğinde isteksizleştiği izlenimini yaydılar.

Oysa madalyonun bir de öteki yüzü var. Sovyet Başdelegesi Yuri Voronçov çeşitli demeçlerinde ve basın toplantılarında, bu alandaki görüşlerini şöyle özetledi: "Biz insan haklarını tartışmaktan kaçınmıyoruz. Aksine tartışılmasını istiyoruz. Amerika'nın bizi eleştirmesinden de çekinmiyoruz. Bu toplantı, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği toplantısıdır. Avrupa'nın güvenliği açısından tartışılması gereken sayısız sorun var. Bu alanda yeni görüşler, yeni düşünceler var.. Bu toplantının amacı güvenlik ve işbirliği açısından ileri noktalara varmak olmalı...

Ancak görüyoruz ki, Amerika ve Batılılar, Carter'ın ağzından dinlediğimiz ve yalnızca sosyalist dünyaya yöneltilmiş bir insan hakları tartışmasıyla, bu toplantıyı amacından saptırmak istiyor. Bu konuyu baş sorun durumuna getirmek, böylece kendi çıkarlarına uygun propaganda yapmak niyetinde görünmek istiyorlar.

Biz bu biçimde bir toplantıdan yarar ummayız. Zira insan hakların her zaman her yerde tartışabiliriz.Burası Batı çıkarlarına hizmet edecek bir insan hakları mahkemesi haline gelecekse biz bu toplantıdan çekiliriz... Bir daha da bu tür toplantılara gelmeyiz..."

Sovyetler'in düşünceleri bu noktada toplanıyor... Belgrad'da ki tartışma bu noktalarda odaklanıyor..

Türkiye ne yapıyor? Pek güç bir durum içinde Türkiye.. İngiltere'nin verdiği teklifin hazırlanması için aylarca önce yapılan toplantılara Türkiye'de katılmış ve Batı teklifinde pay sahibi olmuş durumda. Ancak Sovyetler'e karşı hazırlanan saldırılara katılır görünmekten de kaçınıyor. Bu yüzden Türkiye delegasyonu, görüşmelerde, Batı teklifinin bir benzeri olan tarafsız ve bloksuz ülkelerin teklifini destekledi.. Böylece yıllardır örneklerine sık sık rastlanan kurnazlık politikasına yeni bir halka eklendi..

Bu politika aslında kendini kandırma politikası; teslimiyet politikası!..

Demokratik Almanya'da yeni İş Yasası yurürlüğe girdi

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sendikaların hazırladığı yeni İş Yasası Halk Meclis'inde kabul edilerek yürürlüğe girdi. Yeni İş Yasası işçi sınıfının ve emekçilerin sosyal haklarını "insan haklarının ayrılmaz bir parçası" sayıyor.

İŞÇİLERİN VE EMEKÇİLERİN ÖNERİLERİYLE

İş Yasası A.D.C. Anayasasının tanıdığı hak uyarınca ülkenin tek sendikal örgütü olan FDGB tarafından hazırlandı. Üç ay önce ilk taslağı hazırlanan yasa 1 milyon 200 bin nüsha olarak basılmış ve dağıtılmıştı. 305 maddeden oluşan taslak için çok sayıda düzeltme önergesi sendikalara ulaştırıldı. Bu önergeler üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda içeriğe ilişkin 90, redaksiyona ilişkin 144 değişiklik kabul edildi. Yasa işçi ve emekçilerden gelen bu önergelerle yapılan değişikliklerden sonra Halk Meclisi'ne sunuldu.

Yasa tasarısı Halk Meclis'inde FDGB Başkanı Harry Tisch tarafından okundu. Tasarıyla ilgili açıklamalarda bulunan Tisch yeni İş Yasası'nı insan hakları konusunda sürdürülen güncel tartışmanın çerçevesi içinde ortaya koydu. Sosyalizmle birlikte çok sayıda toplumsal hakkın bir gerçeklik haline geldiğini belirten H. Tisch, buna karşılık Federal Almanya'da işsizliğin hüküm sürdüğünü, meslek eğitimi kuruluşlarının yeterli olmadığını, kadınlara ve gençlere karşı ayrımcılık uygulandığını hatırlattı. FDGB Başkanı ayrıca Federal Almanya'da böylesi bir İş Yasasıyla karşılaştırılabilecek en ufak yasal düzenlemenin olmaması üzerinde durdu.

ADC'nde yürürlüğe giren İş Yasası'nın ilk maddesi şöyle

"Çalışma yaşamındaki yasal düzenlemeler Anayasa'da belirtilen, çalışma, birlikte yönetim ve yönetime katılma, emeğin niteliğine ve niceliğine göre ödeme, meslek eğitimi, dinlenme, sağlık ve iş gücü korunması gibi temel hakların somut bir biçimini vermektedir."

ÇALIŞMA SÜRESİ KISALIYOR

ADC'nde yeni bir İş Yasası çalışmaları 1961'de hazırlanan eski yasanın gerçeklere artık uymadığının saptanması üzerine başlanıştı. 1961'den bu yana sosyalist mülkiyet genişlemiş, işletmelerde yeni tüzükler uygulanmaya başlannuş ve çalışma yöntemleri modernize edilmişti. Maddi temellerin gelişmesi geniş bir toplumsal programın gerçekleştirilmesine olanak veriyordu. Örneğin: 1960'da iş süresi 6 günde 48 saat idi ve ücretli izinler 12 gündü. 1976'da ise iş süresi haftada 5 günden 43 saat 4o dakikaya indirilmiş, ücretli izin süresi ise 3 haftaya çıkarılmıştı. Son zamanlarda ise iş süresinin haftada 40 saate indirilmesine doğru bir gelişme gözleniyor.

Yeni İş Yasası'nı hazırlayan komisyon iş yerlerinde "sosyalist bir atmosfer"in yaratılması üzerinde önemle durdu. Hazırlanan Rapor'da "yaratıcı bir inisiyatifin, emeğe bağlı ve disiplinli davranışın ve ustaca bir yönetim faaliyetinin" önemine de değinildi. Ayrıca işçi ve emekçilerin planlamaya daha büyük ölçüde katılmalarının zorunluluğu belirtildi

Yeni yasada işçilerin korunması konusunda da önemli bir madde yer alıyor: Yeni yasayla iş kazaları ve meslek hastalıkları dolayısıyla yapılan ödemeler yüzde 90'dan yüzde 100'e çıkarılıyor. Ayrıca işçilerin uğradığı zararlıçın işletmeden ödeme talep etme olanağı da yasada yer alıyor.

YÖNETİME KATILMA

Yeni İş yasasında ilk kez işletmelerin ve sendikaların hak ve görevlerini belirleyen bir madde de bulunuyor. Sendikaların işletme işlerine katılımları yalnız işletmenin yönetimiyle sınırlanmıyor, en alt birimlere kadar genişletiliyor. Böylece işletmelerin yönetiminde ekonomik gereklerin yanısıra toplumsal zorunlulukların da gereğince ele alınması daha büyük güvencelere bağlannuş oluyor.

ADC'nde yürürlüğe giren yeni İş Yasası sosyalizmin yaşamın bütün alanlarındaki üstünlüğünü bir kez daha kanıtlıyor. Sosyalizmin işçi ve emekçi kitlelere sağladığı kazanımlar ile kapitalist ülkelerde giderek derinleşen bunalım arasındaki korkunç uçurum, iki sistem arasındaki tarihsel yarışın sonucunda temel bir belirleyici olmaktadır. ADC'nde yürürlüğe giren yasanın yalnız işçi ve emekçilere sağladığı yeni olanaklarda değil, yasanın hazırlanmasında sendikaların ve kitlelerin aldığı rol de sosyalizmin derin demokratik niteliğini kanıtlamaktadır. Böylece kapitalist ülkelerde insan haklarını konusunda koparılan yaygaraların çürüklüğü de ortaya çıkmaktadır.

Bulgaristan örneği ışığında: SOSYALİST TOPLUMDA KADIN

TACETTİN NECİBOĞLU

BULGARİSTAN'DA SOSYALİST DEVRİMİN ZAFERİ BULGAR HALKINA TOPLUMSAL KURTULUŞU GETİRDİ. 9 EYLÜL 1944 ANTIFAŞIST HALK AYAKLANMASINDAN VE HALK İKTİDARININ KURULUŞUNDAN HEMEN SONRA ÇIKARTILAN BİR YASAYLA KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİ KABUL EDİLDİ: "HER İKİ CİNSİYETTEN KİŞİLER EKONOMİK, KÜLTÜREL, TOPLUMSAL VE POLİTİK ALANDA EŞİT HAKLARDAN YARARLANIRLAR." GEREK 1947 DİMİTROF ANAYASASI, GEREKSE 1971'DE KABUL EDİLEN BULGARİSTAN HALK CUMHURİYETİ YENİ ANAYASASI SÖZ KONUSU HAK EŞİTLİĞİNİ BİLDİRMİŞTİR. DEVLET TARAFINDAN VE EKONOMİK-TOPLUMSAL KURUMLAR TARAFİNDAN KADINLARA GÖSTERİLEN ÖZEL KORUMA VE BAKIM, ANAYASAL İLKELER KATINA YÜKSELTİLMİŞTİR. BU İLKELERDEN HAREKETLE OLUŞTURULAN YASALAR SİSTEMİ KADININ ANA OLARAK, ÇALIŞAN BİR KİŞİ OLARAK VE YÖNETİCİ OLARAK VAZGEÇİLMEZ HAKLARINI GARANTİ EDER.

9 Eylül 1944'den önce, Bulgar kadını hukuki ve fiili olarak erkeğe göre eşitsiz bir durumdaydı. Aile içinde aynı haklardan yararlanamıyorlardı. Bu eşitsizlik, çalışma alanına da uzanıyordu doğal olarak. Fakat hepsinden önemlisi, Bulgar kadınının oy kullanma hakkının olmaması idi. 1937'de bazı kısıtlamalarla ilk kez oy kullanma hakkına sahip oldu Bulgar kadını. Ama bu hak bir çok engeller ve zamanın toplumsal koşulları yüzünden pratikte uygulanamadı. Burjuva hukuku, Bulgar kadınına seçilme hakkını da yasaklıyordu. Kadın, cehalet içinde ve toplumsal sorunların uzağında tutulmak isteniyordu. Ülke sosyalist kalkınma yoluna girdiğinden beri kadının varoluş koşullarında köklü değişiklikler başgösterdi. Bulgaristan'da kadın, ileri sosyalist toplumun kuruluşu için kendisine büyük değer verilen bir unsur olmuştur. Üretimde aktif olarak yer alanların % 45'i kadınlardır.

Sosyalist ülkelerde kadın-erkek eşitliği ve kadının toplumdaki saygın yeri yasalarda kalmaz. Çünkü yasalar maddi üretimden ve değişen toplumsal yapıdan kaynaklanır. İşte bunun için Bulgar hukukunda kadının yerini ve kazanımlarını saptamak aslında yaşamın ve toplumun her alanında Bulgar kadınının durumunu anlamamızı sağlar. Bulgar kadınının kazanımları yasalarda net bir biçimde yansımaktadır.

Şimdi, başta Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Anayasası olmak üzere yasalardan çeşitli alıntılarla Bulgar hukukunda kadının yerini belirlemeye çalışalım.

BULGARİSTAN HALK CUMHURİYETİ ANAYASASI (18 Mayıs 1971 resmi gazete sayı 39)

Madde 36 : Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde kadın ve erkek eşit haklardan yararlanırlar.

Madde 37: Ana olan kadın, devletin ve toplumsal-ekonomik kurumların özel koruyuculuğu ve özenli bakımı altındadır. Bulgar kadını, doğumdan önce ve sonra ücretli izin alabilir. Gebeliği süresince karşılıksız tıbbi bakım altındadır, daha hafif işlere verilir ve çocuğun bakımı için giderek yaygınlaştırılan çocuk yuvası ağından yararlanabilir.

Madde 38 :

1. Evlilik kurumu ve aile devletin koruyuculuğu altındadır.
2. Sadece medeni ve hukuki nikâh yasalar önünde geçerlidir.
3. Eşler evlilikte ve aile içinde eşit hak ve yükümlülük altındadır. Ebeveynler çocuklarını yetiştirmek ve onların sosyalist eğitimine göz kulak olma hakkı ve yükümlülüğü altındadır.
4. Evlilik dışı çocuklar, evlilik ürünü olanlarla aynı haklardan yararlanırlar. (condition de la femme en droit Bulgare. Sofia Presse)

Burada önemli olan, maddelerin niteliği kadar niceliğinin de dikkat çekici oluşudur. Devletin işleyiş kurallarını belirleyen Anayasada, kadın haklarıyla ilgili konulara bu denli fazla yer verilmesi Bulgaristan'ın kadın sorununa verdiği önemi gösterir.

EVLİLİK VE AİLE KURUMU

Aileler sosyalist toplumun temel taşlarıdır. Ama kapitalist toplumdakinden büyük farklılık gösterir. "Kapitalist toplumlarda kadınların bir çoğuna göre evlilik bir geçim aracıdır. Bu ne pahasına

SOSYALİST TOPLUMUN GÜVENCESİ ALTINDA

olursa olsun elde edilmelidir. Öbür taraftan erkeklerin bir çoğu da evliliğe ticari bir gözle bakarlar. Evlenmenin maddi çıkar veya zararlarını düşünürler. Hatta bencilliğe, maddi çıkarlara dayanmayan bir çok evlilikler hayatın keskin gerçekleri karşısında bozulurlar. Aşkı esas bilerek evlenenler azdır. Ama en doğal evlilik de budur. Bugünkü evlilikte egemen olan ekonomik güvenlikdir." (August Bebel - Kadın ve Sosyalizm - Toplum Yayınevi) Buna karşılık sosyalist toplumda evlilik ve aile kurumları maddi çıkar ilişkileri üzerine oluşturulmaz.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Aile Hukuku

Madde 1 :

1) Bu yasa aile ilişkilerini düzenler.
— Sosyalist toplumun temel hücresi olan aileyi korur ve güçlendirir.
— Çocukların, sosyalist bir zihniyetle eğitilmelerini sağlar.
— Aile içinde fedakarca yardımlaşmayı ve saygıyı geliştirir.

2) Aile ilişkileri, kadın erkek eşitliği ve buna bağlı olarak serbestçe oluşturulan inançlı ve güvenli bir birlik ve çocukların her yönden korunması üzerinde yükselir.

3) Sosyalist toplum, devletin ve toplumsal kurumların girişimi ile aileyi korur, aile bireylerinin maddi ve kültürel düzeylerini yükseltmek ve özellikle çocukların sosyalist eğitimini sağlamak için katkıda bulunur. (Condition de la femme en droit Bulgare Sofia Presse)

Sosyalist toplumda aile reisi kavramı sözkonusu değildir. Böyle olunca kadının kocasının soyadını kabullenme zorunluluğu da yoktur.

Madde 7 : Eşlerden herbiri kendi soyadını kullanma, eşinin soyadını kullanma veya eşinin soyadına kendi soyadını ekleme hakkına sahiptir (Aynı kaynak)

Sosyalist ülkelerde, ileri sosyalist toplumun ve geleceğin güvencesi olan çocuklara büyük değer verilir. Çocukların yetişmesinde ebeveynler çok önemli sorumluluklar yüklenir. Ama bunlar gerektiği gibi yerine getirilmezse sosyalist devlet karşı önlemlerini almakta gecikmez. Çünkü çocuklar sadece anasının ve babasının değil bütün toplumun göz bebeğidir ve "her şey çocuklar içindir."

Madde 24 :

1) Boşanma için karşılıklı onama olduğu takdirde, eşler ebeveyn ödevlerini (çocukların bakım masrafları ve geçim araçları) ve yerleşme sorununu nasıl yerine getirecek lerini mahkemeye sunmak zorundadırlar. Mahkemenin onaylaması için özellikle çocukların geleceğinin düşünülmüş olması gerekir.

2) Eşlerin sundukları bilgiler yetersiz olup, çocukların çıkarları gerektiği gibi gözetilmemişse mahkeme eksiklerin tamamlanabilmesi için bir süre tanır.

3) Tanınan süre içinde de bu yerine getirilmemişse mahkeme boşanma talebini geri çevirebilir.

Madde 59 :

1) Ebeveynler çocuklarını en iyi şekilde yetiştirmek ve onların toplumsal yararı olan bir etkinliğe elverişli duruma gelmelerini sağlamak durumundadırlar.

2) Çocuklar ebeveynlerine karşı saygılı olmalı ve ellerinden geldiği ölçüde onlara yardım etmelidirler.

Madde 61 : Çocuğun yetişmesi konusunda ana ile baba arasında bir uyumsuzluk varsa, halk mahkemesi ebeveynlerle ve çocuklarla görüşüp kararını verir. (Aynı kaynak)

ÇALIŞMA HAYATI VE KADIN

Kapitalist toplumda hayatın zorunlulukları, kadını iş hayatına sürüklemiştir. Fakat girdiği bu iş hayatında gücünün ötesinde sömürülmekte, hayatını kazanabilmek için büyük bir tutsaklık çemberi içine girmektedir. Kuşkusuz kadının bedensel ve düşünsel özgürlüğüne kavuşması ancak ekonomik bağımsızlığını elde etmesi ve hayatını kazanmak için öbür cinse muhtaç olmaktan kurtulmasıyle gerçekleşebilir. Fakat bu olgu kapitalist üretim ilişkileri içinde şunu da birlikte getirir. "Kadının işe ve endüstriye girmesi iş pazarlarındaki rekabeti arttırır, bunun sonucu olarak gerek kadın ve gerekse erkek işçilerin ücretleri azalır, her ikisinin de sömürülmesi artar. Bu da gösteriyor ki, kadının iş hayatına girmesi sorunu çözümlemiyor." (August Bebel - Kadın ve Sosyalizm - Toplum Yayınevi) Sorunun çözümü özel mülkiyete dayalı üretim ilişkilerinin tümüyle söküİüp atılabilmesi ve yerine kollektif mülkiyetin yerleştirilebilmesiyle mümkündür. Çalışanların üzerindeki sömürü ortadan kalkınca ve emeğin değeri verilince, kadın çalışanların da kendi cinsiyet ve yapılarından ileri gelen sorunları gerektiği gibi çözümlenebilmektedir. Çalışan kadının sağlığı, çocuğunun bakımıyla birlikte üretimde pazarlık yapılmayacak ve kesinkes ödün verilmeyecek ölçüde önemlidir. "Sosyalist toplumumuz kadının toplumsal üretimde yer almasını ister. Bu, ülkemizin ekonomik gelişimi ve toplumsal gelişimi için çok önemlidir. Kadının ev işlerine ve çocuk bakımına da zaman ayırabilmesi için yarım gün iş uygulaması yapılmaktadır. Emeklilik için işgünü sayılırken yarım günler bir gün gibi sayılır" (Bakanlar Kurulu Genelgesi 6 Nisan 1971 Resmi Gazete Sayı 27)

Bulgaristan iş hukukundaki yasamaddeleri ise konuya daha da açıklık getiriyor.

Madde 35 : Kadın işçi yada memurun çalıştığı işyeri yada devlet dairesi, sözkonusu kişi gebe ise, çocuğu sekiz

GELECEKLERİNDEN EMİNLER

aydan küçük ise veya kocası askerlik görevini yapıyorsa sözleşmesini bozamaz ve değiştiremez.

Madde 60 :

1) Kadın işçi yada memur, birinci çocuğu için 120, ikinci için 150, üçüncü ve diğerleri için 180 gün ücretli izne tabidir. Bunun 45 günü doğumdan önce kullanılır.

2) Eğer doğum doktorun belirlediği 45 günden önce, yada erken doğum olursa kadın doğumdan önce yararlanamadığı ücretli izinden lohusalığında yararlanır.

3) Evlâtlık almak durumunda da değişik ölçülerde ücretli izinden yararlanılır.

4) Yukarıda belirtilen süre dolup da eğer çocuk kreşe veya çocuk yuvasına yerleştirilmemişse fazladan bir izin tanınır. Bu, birinci çocuk için altı ay ikinci için yedi ay, üçüncü için sekiz ay ve diğerleri için de altı aydır.

Madde 61 : Çalışan kadın, çocuğu üç yaşına gelene kadar ücretsiz izin alabilir.

Madde 62 :

1) Çocuğunu emziren çalışan kadın, çocuk sekiz aylık olana kadar, günde iki kez birer saatlik ücretli izin alabilir. Çocuk sekiz aylık olunca bu izin günde bir saate iner ve emzirme dönemi bitene kadar sürer.

2) Eğer çocuk ikiz olursa yada erken doğum olursa bu izin sırasıyla üç ve iki saat olur. (Condition de la femme en droit Bulgare. Sofia Presse)

Bulgaristan'da üniversite çağındaki gençler arasında evlilik oranının epey yüksek olduğu ve o yöndeki ilişkilerin oldukça küçük sayılabilecek yaşda başladığı çok söyleniyor. Sosyalist toplumda gençler geleceğe güvenle baktıklarından ve evlilik ilişkisi de bir maddi güç sorunu olmadığından birbirlerini sevdiklerinde salt kendi arzulariyle evlenme kararı verebilmektedirler. Devlet de elinden geldiği ölçüde destek olmakta ve onların öğrenimleri süresince elverişli koşullarda birlikte yaşamalarını sağlamaktadır. Sofya'nın öğrenci kentinde evli öğrenciler için her türlü gereksinmenin karşılandığı ayrı bölümlerin, çocukların bakımı için kreşlerin oluşu bunun somut bir kanıtıdır. 1973 tarihli Yüksek Öğrenimle İlgili Yönetmelik de ilginç: Gebe öğrenciler olağan zamanında sınavlara giremezse özel bir hak tanınır. Eğer isterse bir yıl öğrenime ara verebilir. Ayrıca Öğrenim Burslarıyla İlgili Yönetmelikten öğrenim gören analaırn özel bir bursdan yararlandığını da öğreniyoruz.

Madde 21 : Yüksek, yarıyüksek ve özel orta dereceli okullarda öğrenim gören analar, öğrenimlerini bitirene kadar burs alırlar. (Aynı kaynak).

"İkinci Yeni" dosyası

HİLMİ ÜSTÜN

Türk Dili dergisinin Haziran sayısında "ikinci yeni" akımı üstüne yazılar çıktı. Bu yazılar genellikle bu akım ustalarının bu konu üstüne düşüncelerini ve savunularını yansıtıyordu. Bu ustaların bazıları bu İkinci Yeni gerçeğini bir akım olarak görmek istemediklerini vurgularlarken, bazıları da üstünde konuşulduğuna göre kendisini kabul ettirebilmiş bir akım olarak gördüklerini açıklıyorlardı bu yazılarda. Benim bu konudaki değerlendirmem başka bir açıdan olacak. Bir okurun değerlendirmesi de denilebilir buna.

Konuya Doğan Hızlan'ın yazısıyla girmekte yarar var. Sayın Doğan Hızlan aynı dergide İkinci Yeni'nin ustalarından Ece Ayhan'ı ve bu arada bu akımın özelliklerini tanıtıyor bize. Hem de çok iyi tanıtıyor. Bunca yıl şiir okurum ve ara sıra da yazarım. Eğer Sayın Doğan Hızlan'ın bu yazısını okumasaydım Ece Ayhan'ı bu denli açık seçik tanıyamazdım. İşte sorun da burada başlıyor. Emeklerini ve ustalıklarını yadsıyamıyacağımız bu ustaların ürünlerini anlayabilmek için mutlaka bir aracıya gerek duyuluyor. Aracısız yeterince kavrama olanağımız yok. Eğer bu ustaların ne demek istediklerini kavramak istiyorsak ya bir aracı olacak ya da bu ustaları çok yakından tanımak ve yaşamlarının derinliklerine inmek gerekecek. Bu da okur için hiç de kolay bir yol değil. Sayın Doğan Hızlan: "Bencil bir şiir deyimini Ece Ayhan'ın şiiri için kullanmak biraz abartma mıdır? Kaynaklarını bilmeyen, çağrışımları onda çağrışım yaratmayan okura söyleyebileceği birşey yok" derken çok haklı bir sonuca varıyor. "Yıkıntının içindeki bir antik kalıntı gibidir onun şiiri" demesi de bu tür sanat ürünlerinin yaşama neden giremediklerinin yanıtı oluyor.

Bu sayın ustalar ortaya çıkan gerçeklikten dolayı bizlere gücenmesinler, bizler ki onları okuyarak geldik bugüne. Anlasak da anlamasak da okuduk, sanat teknikleri yönünden büyük katkıları oldu mutlaka. Ama artık diyoruz ki; sanat yaşama katılsın, insan savaşının önemli silahlarından biri olsun. Bu ustalar son günlerin ürünlerini eleştirerek, bu ürünlerin "birağızdan" ve "slogan" sanatı olduklarını söyleyerek kendi olumsuzluklarını gözlerden gizleyemezler. Günümüzde belki gerçekten slogancı ve birağızdan denilebilecek örnekler boldur. Ama bunlar zamanla ayıklanacaklar ve gerçekten güçlü ürünler ortaya çıkacaktır. Günümüz sanatına cılız diyorlarsa bu cılızlığın kökenleri yine gelip kendilerine dayanmakta. Örneğin yaşadıkları ülke koşullarının onları böyle bir yola yönelttiğini, zaman zaman ortaya çıkan faşizan eğilimlerin onları çaresiz bıraktığını düşünsek bile yine de aklımıza şu geliyor;aynı yıllarda sanatla uğraşmış ve gerçekten bizlere değerli ürünler bırakmış sanatçılar da var. Bunların da yanında bazıları "Sanat sanat için mi?" tartışmaları yaparlarken örneğin 1950 yıllarında sanatın ne olduğu ve ne olmadığı konusunda bize gerçekten doğru bir yargıya varma olanağı sağlayan Sayın Behice Boran var. Yurt ve Dünya dergisinin ikinci ve üçüncü sayılarında yayınlanan "Şair Nazım Hikmet" başlığı altındaki yazısı toplumcu sanatın özüne inebilen ve bugüne kadar Türk yazınında karşılaşabildiğimiz ender yazılardan biridir. 1950 yıllarında yazıldığı ve yayınlandığı belirtilen bu yazı bir belge sayılır bu konuda.

Bir büyük gerçekliği de Özdemir İnce koyuyor ortaya bu konuda: "Ya nihilizm ya toplumculuk" derken. İkinci yeni akımın toplumculuk yönünde bir gelişme gösteremediğini kabul edersek onun nihilizm çukurunda takılıp kaldığı sonucuna varırız. Özdemir İnce'nin deyimiyle dünyayı değiştirme isteminin bilince dönüşememesi sonucu bu ustalar böylece yuvarlanmış oluyorlar bu çukura. Günümüz sanatında yadsıdıkları da bu ve bunun da ötesinde; dünyayı değiştirme isteminin bilince dönüşmüş olmakla kalmayıp bu bilincin de eyleme dönüşmüş olmasıdır.

Sayın Turgut Uyar ise İkinci Yeni'nin bir manifesto ile ortaya çıkmadığını, bu akımın kendiliğinden oluştuğunu vurgularken o da çok önemli bir yanını vurgulamakta gerçekliğin. Evet, bu akım gerçekten bir manifesto ile ortaya çıkmamıştır. Böyle olduğu için de ne yöne gideceğini hiç bir zaman kimse kestirememiştir. Günümüze böylece gelinmiştir. Yaşanılan ekonomik düzenin istemlerine ve yönlendirmelerine uygun bir biçimde gelinmiştir bugünlere. Yaşanılan ekonomik düzenin özelliği ise belli. Çarpık bir ekonomik düzen içinde pusulasız ve rotasız ilerleyen sanat da elbette böyle bir gelişim gösterecektir. Batı etkilerine bağırlarını adam akıllı açmalarını yadırgayamayız bu sanatçıların. Daha çok sömürebilmek için sermayesinin yanına sanatı katmayı da unutmuyordu batı. Böylelikle batıda bunalımların ve ekonomik düzenin gereği ortaya çıkan türlü sanat akımları çıktığının ertesi günü ulaşıyordu Türkiye gibi ülkelere.

Bütün bunların yaşanılıp geçtiği kesin. Yadırgamıyoruz. Yalnız şu sonuca varmak istiyoruz. Acaba bu akıma yarıdan fazlasını ayırabilen Türk Dili Dergisi günümüz sanatına ya da Toplumcu Sanat'a aynı duyarlılığı gösterebilir ve ona da hakkını teslim eder mi ki? Sabırla beklemekten ve umutlanmaktan başka birşey gelmiyor şimdilik elimizden.

BUGÜNÜ GÖRÜP ŞAŞIRMAMAK GEREKİYOR. DÜN SÖYLENENLER, BUGÜN OLANLARIN AÇIKLAMASINI OLUŞTURUYOR. BUNUN İÇİN DE DÜN VE BUGÜN SÖYLENENLERE BİR KEZ DAHA GÖZ ATMAKTA YARAR VAR.

KİTLELER "DOĞRULAR"I YAŞIYOR

"Seçimlerden sonra durumun daha da kötüleşeceği şimdiden belli. Seçim öncesinde oy toplama kaygusu ile yapılmamış bazı zamlar, örneğin devlet fabrikalarının ürettiği mallara ve petrole zamlar yapılması kaçınılmaz. Büyük bir devalüasyon da gelecek, Türk parasının değeri düşürülecek. Hem yabancı dış kuruluşlar, hem de yerli büyük sermaye bunu istiyor." (Behice Boran, Radyo Konuşması, 24 Mayıs 1977)

O

"Ayrıca Dünya Bankası ve Uluslararası Finans Örgütü de Türkiye'nin azgelişmiş yörelerinde yatırımların yapılabilmesi için 120 milyon dolarlık bir yatırım finansmanında bulunmayı taahhüt etmişlerdir... Bu olanakların gerçekleşmesi halinde yeni hükümetin döviz bakımından biraz da olsa nefes alabileceği ve ancak bundan sonra devalüasyon gibi ekonomik etkileri hayli ciddi olan tedbirlere yönelebileceği ileri sürülmektedir." (Günaydın, 'Middle East' ve 'Events' dergilerinde çıkan yazılara atfen, 28.6. 1977)

"SINIFSIZ TOPLUM"DA "MİLLİ BİRLİK"

"Şimdi CHP'nin reddi mirastan vazgeçip durmadan hatırlatarak övmeye başladığı yirmiyedi yıl, tek parti dönemi yaşadık. 'Tek şef, tek parti, tek millet' sloganı ile 'imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitleyiz' diye uyutulmaya çalışıldık." (Nihat Sargın, Radyo Konuşması, 31 Mayıs 1977)

O

"Yurdumuzda erken seçimleri gerektirmiş olan ağır iç ve dış sorunlara çözüm yollarıbulacak, Atatürk ilkelerini ve Anayasamızda tanımlanmış olan esasları titizlikle koruyacak memleketimizin muhtaç bulunduğu huzuru ve kardeşlik havasını, milli birlik ve beraberliği, her türlü dar particilik anlayışı üstünde bir görüşle sağlayacak bir hükümet kurmak için çaba göstereceğinize güvenmekteyim" (Korutürk'ün Ecevit'e verdiği mektuptan)

"Genel olarak çıkarları çelişen çevreler bile hükümetimizi desteklemekte ve güvenoyu almasında birleşmektedirler. Elbette bunun bir anlamı vardır. Toplumun değişik kesimlerinden bir çoğu kendi çıkarlarının üstünde ulusal yarar görebilmektedirler." (Ecevit'in basın toplantısından, Cumhuriyet 26 Haziran 1977)

"Bir partinin değil, tümüyle milletin hükümeti olacağız" (Ecevit'in konuşması, Cumhuriyet, 29 Haziran 1977)

DIŞ POLİTİKAYA KONAN SANSÜR

"Dış politik sorunlar ülkemizin tartışılmaması gereken 'milli' sorunları diye işçi ve emekçi kitlelerden uzak tutulmaya çalışılmaktadır." (Yavuz Ünal, Radyo Konuşması, 2 Haziran 1977)

O

"Cephe hükümeti ise hiç bir dış sorunumuzu iki buçuk yıl ele almadı. ... Biz ona rağmen muhalefette bulunduğumuz sürece bunu mesele yapmadık. Bir ölçünün üzerinde sorunların üzerine git memeyi yine milli davalarımızagösterdiğimiz duyarlılığın gereği olarak göz önünde tuttuk. (Ecevit'in basın toplantısından, Cumhuriyet 30 Haziran 1977)

ÖPÜŞENLER...

"Bizim oylarımızı alabilmek için bol keseden vaadler savuranların, yağmada ortaklık sürerken birbirleriyle kucaklaştıklarını, fakat yeni bir seçim döneminde tekrar birbirlerini suçladıklarını göreceğiz"(Dinçer Doğu, Radyo Konuşması, 3 Haziran 1977)

O

"Erbakan, Türkeş ve Demirel, Ortak Toplantı'dan önce birbirleri ile öpüştüler" (Gazeteler)

BEKLENEN, BEKLEYEN VE UYUYAN...

"Başbakanlığında ve bunu izleyen başarısız erken seçim döneminde Ecevit iç ve dış sermaye çevrelerinin gücünü bir kez daha gördü. Bu gücü kırmaktansa iç ve dış sermayeye yaklaşmayı, bunlara güvence vermeyi tercih etti. CHP içinde tasfiyeler başladı. Sermayenin has adamları öne çıktı. Programından iç ve dış sermayeyi endişelendiren bütün hükümleri çıkardı. Ve sonunda Koç 'Benim için AP ile CHP arasında fark yok' dedi. CHP iç ve dış sermaye çevreleri ile bağlarını güçlendirerek 'AP'ye benzedi." (Yalçın Küçük, Radyo Konuşması 26 Mayıs 1977)

O

"Ekonomik Soyal Etüdler Konferansı Heyeti'nin düzenlediği Türkiye'nin İktisadi Durumu ve Acil Sorunları konulu tartışmalı toplantıda konuşan bilim adamları ve sanayiciler Türkiye'nin biriken ve çözüm bekleyen sorunlarını dile getirmişler ve bir dizi ivedi tedbirin alınmasını istemişlerdir. Yaptıkları konuşmalarda Ecevit hükümetinin güvenoyu alacağını umutla beklediklerini saklamayan konuşmacılar..." (Günaydın, 26 Haziran 1977)

"5 Haziran sonrasında bir CHP hükümetinin kuruluşu için beklenmeyen (altını biz çizdik) destek büyük sermayenin en etkili kesimlerinden geldi" (Politika, 5 Temmuz 1977)

ERKEN SEÇİM ÜZERİNE

"Türkiye'de küçük bir azınlığın istemediği hiç bir iş yapılmıyor. Sermaye partileri bunların sözünden çıkmıyor. Ecevit, koalisyonu bozarken yine yanıldı. Erken seçimi çıkaracağını sandı. Koçlar, Eczacıbaşılar, Sabancılar, Yaşarlar, Narinler, hayır dediler. Dedikleri oldu.

"1977 yılına gelince aynı küçük azınlık Haziran'da seçim istediler. Bunlar isteyince, 'erken seçim için bile AP'ye el uzatmam' diyen Ecevit, söylediklerini geri aldı. Demirel ile birleşti. Bir fırtına operasyonu ile hemen Haziran seçimini kararlaştırdılar. Bir avuç parababasının 'hayır' dediği zaman seçim olmadı. 'Evet' dedikleri zaman Demirel ile Ecevit birleşti" (Yalçın Küçük, Radyo Konuşması, 26 Mayıs 1977)

O

"Ülkemizin ekonomik ve sosyal sorunlarının çok acil şekilde çözüm beklediği bir dönemde, 1973 yılından beri süregelen erken seçim isteği de nihayet gerçekleşmiş bulunuyor." (Ankara Sanayi Odası'nın açıklaması, Milliyet, 30 Haziran 1977)

SONUÇ'UN ÖZETİ

"Seçimlerde düğüm noktası, seçim sonucunda işçi, emekçi halk kitlelerinin Meclis'te gerçekten temsil edilip edilmediğidir. Meclis'te işçi, köylü, emekçi kitleler; ilerici, yurtsever, demokratik güçler işçi sınıfının bağımsız partisi aracılığı ile temsil olunmazlarsa; sermaye sınıflarının çeşitli partileri karşısına işçi, emekçi sınıf ve tabakaların partisi dikilmezse, meclis çalışmaları sermaye partilerinin karşılıklı çekişmelerine ve pazarlıklarına terkedilmiş olur. Ve sermaye partileri, seçimden önce yaptıkları vaadleri kolayca unutma, savsaklama yoluna girerler." (Behice Boran, Radyo Konuşması, 24 Mayıs, 1977)

O

"CHP Hükümet Programında 141-142 maddelerin, lokavtın kaldırılması, ve toprak reformu gibi konular yer almıyor." (Gazeteler, 29 Haziran 1977)